

16
1.
2. 21
3. 12
4.
5.
6.
7.
8.

1693.

1. Barkhins, Godefridus: De jure pascenti
- 2^{ae} Mornius, Jacobus: De Transmutatione pectus in al-
codium. 2 Sempl. 1693: 1704.
- 3^{ae} Morn, Dr. Franciscus: De bonnis nuptialibus. Executio
juris consueti. 2 Sempl. 1693: 1716
4. Cuzpizorius, Augustus Benedictus: De eo, quod iustum
est circa destructionem et ruinam.
5. Cortezius, Franciscus Ludovicus: De suspensa poena eorum, qui
imperatori male dicunt, usque dum ad saeram Caesa-
rem majestatem relatum sit.
6. Crusius, Christianus: De interesse rei publicae et in
excursiones maritimas in terram alienam tempore
paeis institutas.
7. Dierndorff, Dr. Johann: De adulterio lege divina et hu-
mana coercentis.
- 8^{ae} Dierndorff, Christianus: De confessione formentis
extricta. 2 Sempl. 1693: 1717.

1693.

9. Ernesti, Johannes Hieronymus: De officio transfugarum
militandi ad versus partes desertas.
10. Koenigk, Johannes Christianus: De officio mariti ex
sua uxore.
11. Ludwig, Christianus: De transitu captivum per
territorium nostrum.
12. Marguardus, Gabriel Christianus: De captis
foetibus veterum.
13. Meister, Johannes Gualterus: De insignibus eorumque
interpretatione.
14. Nitzsch, Joh. Gab.: De capite jejuni ~~an-~~
15. Nylus, Andreas: De conditione imminente
16. Nylus, Andreas: De fendo in pecunia committente
vra dem Leuchthamm. 29 sept. 1693. 1716.
17. Nylus, Philippus, Fridericus: De legitimacione per subsequens
matrimonium 29 sept. 1693. 1717.

1693.

18. Rechenberg, Adam: *De Totata Hellebrand'no*
19. Reichel, Johann Christianus: *An ob religionem bellum geri possit?*
20. Schacher, Christianus Sigismundus: *De judiciali delictorum damnatione*. 2 Sept. 1693 - 1727.
21. Schmidius, Christoph: *De colloquiis ecclesiasticis in genere*
22. Schreiner u. uerfferus, Bartholomaeus Leonhardus: *De inter-pretatione historicis-politico-legali*. 1. 2, 1. 3, 1. 4. 67 C.I.
23. Trendelen uerfferus, Bartholomaeus Leonhardus: *De actione nationum non dabilis*.
24. Weisius, Christianus: *De spuris in ecclesia et re litteraria claris*.
25. Zierold, Johann Gustavus: *De rebus gestis Germanorum*.

16
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

1693, 206 8
26 26
GUBERNANTE SANCTISSIMO
DISPUTATIONEM INAUGURALEM
AUTORITATE AC CONSENSU
ILLUSTRIS ATQVE MAGNIFICI
JCTORUM LIPSIENSII ORDINIS

DE
JUDICIALI
DELICTORUM
DENUNCIATIONE
IN AUDITORIO PETRINO

PRO
SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
RITE AC LEGITIME CAPESSENDIS
PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI
HORIS CONSUVETIS

AD D. 12. JANUARIUM, M. DC. XCIII.

SUBMITTIT

CHRISTIANUS SIGISM. Schacher
LIPSIENSIS.

LIPSIÆ
RECUS. clō 15 CC XXIV.

Quod sacratissimus noster Imperator
in §. 3. Proem. J. Ulpianus in L. 1. pr.
ff. de suspect. Tut. & Cur. Paulus in
L. 25. ff. de Lib. Leg. Imperat. Leo
in tota sua Novella 46. &c. incul-
cant, ut ea, quæ quotidiana & titi-
lia sunt plenius attingantur; hoc
non immerito & ego pro instituti mei ratione addu-
co. Cum enim nuperrime ex Decreto Illustris atque
Magnifici Collegii juridici, exantlatis per Dei gratiam
consuetis in utroque jure examinibus, pro consequen-
dis summis honoribus, & privilegiis doctoralibus fa-
cultas mihi concessa sit, Disputationem Inauguralem
rite proponendi, & uti moris hic est, eandem sine Præ-
fide habendi; præ aliis ventilandam sumsi hanc de *ju-
diciali Delictorum Denunciatione* materiam; Nam quam-
vis Reipl. summopere intersit, ne maleficia maneat
impunita L. 9. §. 5. ff. de publ. & Vectigal. L. 51. §. 2. ff.
ad L. aquil. sed ut unius pœna multorum sit metus, ut
præclare Gratianus Valentianus, & Theodosius Impp.
Illatroniano duci rescripserunt in L. 1. C. ad L. jul. repet.
& homines facinorosi veluti membra putrida tollan-
tur,

tur, & refecentur, ne aliam corporis partem inficiant, aut corrumpant, neve Rempublicam turbent Legesque ac earum Custodes, Magistratus sc. spernant, pedibusque conculcent, unde etiam Ulpianus *in L. 13. pr. ff. de offic. praef.* congruit, inquit, bono & gravi praesidi curare, ut pacata & quieta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicite agat, ut malis hominibus provincia careat, eosque conquirat. Nam & Sacrilegos, Latrones, plagarios, fures conquerere debet, prout quisque deliquerit, in eum animadvertere, Ea tamen moderatio, aequitas, cura, & Sollicitudo in hac Denunciatione est adhibenda, ut ante omnia personarum habeat Delectum, ne talis Denunciatio in adulationem degeneret. Nam quis innocens esse poterit, si denunciasset sufficiat? Sedulo igitur iudex laboret, quo semper licitum hac in re observet. Caveat ne vel odio vel amore, alioque perverso rationis obtentu jus violet, nequitiaeque magis, quam iustitiae Sacerdos efficiatur. Serio cogitet se eo momento, quo alios iudicat, a supremo ac iustissimo iudice iudicatum iri; His praemissis rem ipsam aggredior meque ad illum converto, a quo omnia, omnes, ducunt rerum exordia, Tibi Triune Deus prima omnis iustitiae origo, per Jesum Christum alteram omnis boni Scaturiginem devotissima supplico, ut scribenti mentem atque Calamum Spiritus sancti Tui gratia Clementer dirigere, hocque meum inceptum ex alto secundare velis, quo omnia peragantur felicissime.

2. D.

Q. D. B. V.

CAPUT I.

DE

EXPLICATIONE TITULI.

SUMMARI.

1. Generalia præmittenda	in iudicio, quam extra illud, meo
2. A Terminorum Explicatione inchoandum.	autoritate magistratus gestum.
3. Fætorum studium magis indagatio-
ne justitiæ rerum quam vocum con-
sistit	6. Hic vero ad iudicium restringitur.
4. Tria vocabula continet Rubrica hu-
jus dissertationis	7. De voce judicialis remissive
5. Judiciale denotat omnem actum tam	8. Vocabulum delicti unde descendat?
	9. Delicti significatio
	10. De Vocabulo denunciationis
	11. De Vocabulo Rüge.

xpositionem judicialis Delictorum De-
nunciationis aggrediendi mihi necesse
visum fuit, præmittere generalia quæ-
dam ad faciliorem intellectum eorum,
quæ subjicientur, facientia. Ordo au-
tem ab accuratioribus quibusque ap-
probatus hæctenus & servatus, Termi-
norum enodationem injungit. Prima

igitur quidem circa eos, potior vero circa rem ipsam cura
mihi erit, qui non ignoro versari me in materia juris inter-
que Jctos, qui non quidem voces rerum prorsus negligere,
majus tamen studium indagandæ earum justitiæ adhibere,
officii sui esse norunt. Tria autem Vocabula continet Ru-
brica hujus dissertationis, de quorum primo ortu indagando
non multum sollicitus esse cogor: sicuti enim res ipsa etiam
in vulgus nota, ita & nominis derivatio cuius statim obvia
est. Vox judicialis Disputationi præmissa, quanquam cæte-

A 3

roquin

- roquin omnem actum, tam in iudicio quam extra illud, interveniente modo Magistratus autoritate gestum, haud in frequenter in iure nostro complectatur, cum ibi acta esse videantur, ubi aliquid judiciali sit autoritate Wesenb. ff. *Tit. Qui Testam. facere poss.* Reusner. *Tract. de Testam. V. 2. P. 4. C. 19.* Carpz. *P. 3. C. 3. D. 6. Richt. P. 1. Dec. 30.* hic tamen in Rubro nec non in tota Disputatione strictius accepta, solum denotat actum in *Loco iudicii* von dem sitzenden Rath *vid. ius.*
- 7 *Lub. Lib. 3. Tit. 6. Art. 2.* expeditum; De voce judicialis multa adhuc verba facere, uti dictum, superfluum erit; cum omnes quos evolvere modo licuit, Lexicographi, illud a iudicio deducant; uti videre est, apud Christianum Becman. in *Man. ad Lat. Lingv. voc. dico p. m. 402.* Ejus vero varias acceptiones suppeditat Sebastian Almers in *Manual. jurid. verb. iudicium p. m. 653.* ad quem B. L. brevitatis studio remittimus.
- 8 *Delicti* Vocabulum, si primam spectemus originem, propagnatum videtur a *Delinquendo*, quod significat Papiniano, Praeceptis Legum non obtemperare, *L. 41. ff. de Pen.* hoc est norma recti, juris & aequi, relicta & posthabita ad enormitatem deflectere, Decian. in *Tract. Crim. L. 1. C. 7. in pr.* Hahn. in *Comment. Wesenb. ad Tit. de Delictis privatis not. 3.* Aristoteli, contra Leges sponte nocere, *1. Rhetor. 10.* Delictum nobis non venit in significato speciali, quo vel denotat privatum Delictum oppositive ad Crimen publicum, *L. 17. §. 18. ff. de edil. Edict. L. 2. §. 8. C. de vet. iur. enucl. vel Delictum dolo non culpa admittum, L. 14. ff. ad L. Cornel. de Sic. L. 23. §. 2. ff. de edil. Edict. L. 53. ff. de Furt.* sed in sensu generali, quo verum, & quasi, dolosum, & culposum, delictum complectitur *L. 1. & 2. ff. de Leg. L. 1. L. 5. §. fin. ff. de pen. L. 11. §. fin. ff. eod. Anton. Matth. de Crim. in Prol. cap. 1. n. 1. & 2. Hahn. ad Wesenb. Tit. de priv. Delict. num. 2. Theod. Colleg. crim. Disp. 1. Thef. 3.*
- 10 Tertium denique quod Inscriptionem nostram absolvit, Denunciationis vocabulum est, Denunciatio *materialiter* idem est, quod significare; quo Sensu Cicero *1. Tusc. Q. 9.* utitur, *Nos vero inquiens, si quid tale accideris, ut a Deo de-*

nunciatum videatur, ut exeamus e vita leti, & gratias agentes pareamus: formaliter autem tempus futurum includit, in quo omnis ejus Emphasis exprimitur, atque idem est, quod eventurum aliquid esse, ante nunciare, quo sensu idem Cicero de senectute usurpat, ibi: *Quomodo Chartagini male dixi cogitanti bellum inferatur, multo ante denuncio,* & Columella sic inquit: *Sin autem Cæli status frigidus & pruinosus hinc violentiam denunciat in Idus Februarias hanc curam differemus,* porro Denunciatio a Provocatione atque minis adeo inanis non est, quin potius denunciare Ciceroni est provocare ad testimonium dicendum, quando pro Sexto Roscio, *Non putasti, ait, me familiarissimis tuis testimonia denunciaturum:* & alii Autores Denunciationes per Minas explicant. Plinius ad Priscum L. 6. Epist. scribit: *quanquam quid denunciationibus & quasi minis ago?* Cæsar. 3. belli civ. *Quem neque Pollicitationibus neque denunciatione periculi permovere possent, oppidum oppugnare instituit;* in jure nostro varie autem accipitur, quandoque enim denunciare idem est, quod prohibere, quomodo Ulpianus in L. 5. §. 10. in fin. ff. de nov. op. nunc. & post eum Justinianus in L. un. C. d. t. novum opus denunciare dixerunt, cum is, qui ita denunciatur, prohibet vel interdicit Vicino ne ædificet. Zoesl. ad ff. de Nov. op. nunc. n. 1. Wesenb. eod. Tit. num. 6. Aliquando autem dicitur maritus denunciare uxori repudiatæ ne nubat, quod maritus illam accusare velit adulterii; L. 16. & seq. ff. ad L. jul. de Adult. interdum denunciare prisca Lingua idem erat, ac condicere in §. 18. f. de Act. Siquidem de jure antiquo, quando quis agere volebat contra aliquem sibi obligatum antequam possent eum convenire, requirebatur, ut prius illi fieret Denunciatio, ut solveret, & sic fieret tractatus, sive simultanea Locutio de debito: quam tamen exolevisse eamque hodie non esse necessariam post gloss. ad d. §. 15. vers. denunciare tradit Ludov. Gomez. Comment. ad §. itaque f. de Action. num. 1. Denique etiam denunciare est judici facinorosum deferre einen Mißhändler bey der Obrigkeit angeben, quo sensu capienda nostra Dissertatio & Clar. 5. Sent. §. ult. qu. 7.

Damm.

8
Cap. I. de Explicatione Tituli.

Damhoud. *Prax. crim. C. 6.* Ritterhuf. *Diff. jur. civ. & canon. L. 6. C. 3.* Sed hæc cuilibet nota, relinquimus, & potius in germanicum Rüg inquirimus. Quam vocem aliqui a **Ruhe** stöhren derivant. Sed hoc minus recte fieri bene annotavit Simon. in *Colleg. ad jurispr. Dn. Struv. Lib. 3. Tit. 28. §. 2.* Rectius igitur deducitur ab antiqua germanica voce **rügen** oder **rüen** quod accusare, deferre, intimare, agere, denunciare, it. mulctare, damnare, judicare, significat, vid. *Beufold. Thes. Pract. Wehn. obs. Pract. & Speidel. Notab. jurid. sub verb. Rügen/ de quo etiam Harsdörffer in grossen Schausplatz Jämmerlicher Mord-Geschicht. relat. 112. Tit. Ehebruchs Rüge §. 1.* Das alte Wort Rüge bedeutet die Klage/ und wird auch gebraucht für die Straffe/ daher lesen wir in den alten Büchern von den Rüggraffen, welcher der Richter gewesen ist/ in den Rüg-Gerichte/ von den Rüg-Knechte/ Rüg-Geld/ Rüg-Buch. In der Evangelischen Geschicht *Matth. 1. vers. 19.* findet sich/ daß Joseph die Mutter Gottes/ da er ihre Schwängerung vermerckt/ nicht habe wollen rügen/ das ist/ anklagen/ zu Schanden machen/ und zur Straffe ziehen, Et hoc Vocabulum frequenter in jure nostro saxonico occurrit, ut in *Sachsensp. Lib. 1. Art. 2. in fin.* ubi hæc habentur verba: Ein jeglicher Bauermeister soll rügen/ und fragen um alle/ die zu Ding nicht kommen/ Prostat quoque in *Lib. 3. Art. 56.* & in aliis Locis passim.

CAP. II.

DE

JUDICIALIS DELICTORUM
DENUNCIATIONIS DIVISIONE
DEFINITIONE. ET REQUISITIS.

SUMMARIA.

1. Denunciatio evangelica. | 1. An usu recepta?
2. Forma Denunciatio nis evangelicæ. | 2. Denunciatio amercicis

3. Def-

De Judicialis Delictorum Denunciationis &c.

5	Differentia inter Denunciationem evangelicam & canonicam.	30	Practica
6	Regularis denunciatio	31	Distinctio
7	Denunciatio judicialis	32	Responsio ad Contraria
8	An, ad judicialiam Denunciationem requiratur, ut monitio aliqua precedat	33	Resolutio dubii
9	Rationes	34	Monitio quedam
10	Descriptio denunciationis nostrae	35	Secundum Requisitionem
11	Divisio traditur	36	Denunciatio differt ab Accusatione
12	Descriptio denunciationis privatae	37	Opinio Bossii.
13	Descriptio denunciationis publicae	38	Sententia Scabinorum Lipsiensium
14	Alia divisio	39	Denunciatio debet continere Locum & Tempus secuti delicti.
15	Denunciatores publici qui dicuntur	40	Cur Locus & Tempus exprimendus?
16	Pro publico & necessario Denunciatore habendus non est, qui dicit se ideo deserre, quod vel officium, vel aliam ob causam Magistratui obstrictus sit.	41	Limitatur I.
17	Denunciatores privati quidam?	42	Limitatur II.
18	Quid per Voluntarios intelligitur.	43	Expressio diei ac horae quando est necessaria
19	Subdivisio	44	Limitatio I.
20	Requisita specialis Denunciationis	45	Limitatio II.
21	Denunciatio obscura, generalis, & in certis, non valet.	46	Tertium Requisitionem.
22	Exempla allegata Denunciationis	47	Quartum Requisitionem
23	Quomodo denunciari debet.	48	Dispositio juris Bavarici.
24	Rationes	49	An ipsi, qui semel falso de criminibus fides sit adhibenda?
25	An denunciatus cogi potest, ad Delictum delatum probandum.	50	Ampliatio.
26	Doct. pro affirmativa Sent.	51	Quintum Requisitionem
27	Doct. pro negativa Sent.	52	Cur in denunciatione non opus est Conclusione.
		53	Rationes
		54	Relatio Zesii
		55	Protestatio Denunciantis.
		56	Formula denunciationis judicialis.

His ita præmissis ratio institui postulat, ut quoque de divisionibus Denunciationis agamus. Circa quam divisionem pro Principio notandum, fundamentum Divisionis rem esse potentissimam, & ubique si confusiones evitare velimus, attendendam. Salicetus in *L. ea quidem C. de Accus.* facit quadruplicem denunciationis speciem 1. *Evangelicam.* Dicitur autem Denunciatio hæc evangelica ideo, quia originem ab Evangelio habet, & instituitur secundum Dispositionem in *Lege evangelica expressam*, ita ut prævia bina monitione, delinquens

quens Ecclesiæ denunciatur, & fit tantum ad pœnitentiam, & similiter locum habet in quolibet occulte peccante, modo aliquo modo de Delicto constat. Ejusque forma traditur Matth. 18. vers. 15. Luc. 17. quæ bene est observanda. Primum Delinquens propter commissa peccata privatim est corripiendus. Deinde si hæc correctio nullum effectum habet, & Delinquens obstinate in delictis perseverat, iterum monendus est uno vel adhibitis duobus testibus. Denique si tam præfractæ frontis est, ut hæc cuncta flocci pendat, tunc demum Ecclesiæ est denunciandus. C. sed illud 17. Dist. 45. C. novit. ille 13. x. de jud. De hac Denunciatione an usu recepta, aut certa sanctione introducta, & confirmata, vid. Magn. Dn. Svendend. ad Fibig. Procell. p. 813. in nov. Edit. II. *Canonicam*, quæ est Criminis apud competentem judicem, citra inscriptionem legitime facta delatio. Dicitur vero canonica ex eo, quia a sacris Canonibus fuit introducta. Fit autem hæc Denunciatio super crimine occulto quidem, quod tamen aliquo modo probari potest: & fit potissimum ad pœnitentiam peragendam, vel aliam legitimam pœnam imponendam; Dessel. *Eror. j. Can. Lib. 5. Tit. 1. Qu. 11.* Et hanc canonicam Denunciationem præcedere debet vel unica tantum, vel etiam altera monitio charitativa, in quo differt a Denunciatione Evangelica in qua triplex monitio necessario requiritur. C. 23. & seqq. x. de Accus. Inquis. & Denunc. III. *Regularem*, quæ fit ad observantiam regularem, secundum diversas Institutiones regulares seu ordinum monachalium. IV. *Judiciariam*. Describunt denunciationem judicialem, quam & civilem, quia a Legibus civilibus introducta est, appellant, quod fiat per Ministros publicos ad hoc constitutos, ut Delicta & Delinquentes Magistratui denuncient; Sed an ad judicialem Denunciationem requiritur ut monitio quedam præcedat? Negat Durandus *Specul. jur. Lib. 3. partic. 1. num. 10. & 12.* ut & Marant. *Spec. Aur. p. 246.* Et ratio hujus est, quia LL. positivæ nullam hujus monitionis mentionem faciunt; ubi autem Lex tacet, ibi & nos tacere debemus. Deinde Casp. Ziegl. *ad J. jur. can. Lib. 4. §. 1. p. 906.* & hanc allegat, quoniam hæc Delatio successit in Locum Accusationis; sicuti vero in Accusatione absque prævia monitione, delictum

De Judicialis Delictorum Denunciationis &c.

delictum potest intimari; ita quoque in Denunciatione judiciali. Quem Salicetum sequitur Marant. in *sta parte ord. jud. Cap. de denuncia. mibi fol. 350.* Angel. in *Tract. suo Malef. in vers. nec non ad Denunciationem.* Sed mittimus hæc & plures Denunciationum species, & ad nostram Denunciationem nos conferimus, definiens vel describentes eandem, quod sit legitima delictorum judici ad publicam vindictam facta delatio & suggestio. Dividitur hæc Denunciatio ulterius in publicam & privatam. Hanc describunt; quæ sit ad privatum interesse, & commodum, ut quando Filius, Servus, Rusticus, Pauperes, & aliæ miserabiles personæ, a patre, Domino & Potentioribus injuste opprimuntur, & propter Jus Patriæ vel Dominicæ Potestatis vel Subjectionis, quod ipsis obstat, vel ob Paupertatem, adversarii Potentiam, agere non possunt, recurrunt ad judicem & superiorem, eique oppressionem denunciant, & requirunt, ut eos sublevet, arg. *L. i. §. 8. & 10. ff. de offic. Præf. urb.* Maranta *spec. aur. P. 5. Tit. de Denun. num. 3.* Dn. de Jena *de Scto Maced. & incidenter de Denunciatione Evangelica Sect. 4. A. 3. n. 4. & 10.* Panormitan. *ad Capit. novit. 13. x. de judic. num. 48. seqq.* Illa vero est, quando in judicio aliquod Crimen, ad publicam vindictam deducitur, ad denunciam alicujus officialis vel alterius Privati, & hinc producimus aliam divisionem, quæ nostro scopo magis infervit, scilicet quando Denunciatio ob personam denunciantem alia dicitur necessaria, alia voluntaria, & hinc delatores alii publici alii privati denominantur. Illi sunt, qui ex necessitate officii, juramento ad hoc adstricti, delicta denunciant, *L. 7. C. de Accus. L. 6. ff. de Custod. & exhib. Recor.* & in specie alias dicuntur officiales; Farin. *de Judic. & Tortur.* Non autem pro necessario, & publico Denunciatore habendus est, qui dicit, se ideo deferre, quod vel ob officium, quo fungitur, vel jus civitatis, vel subjectionem, vel aliam ob causam Magistratui obstrictus sit, Zang. *de quest. f. Tortur. in proem. num. 30.* Voluntaria est, quam exercent privati, sive sit offensus ipse, sive alius promotor, sive delator spontaneus, vel denique ipse, delinquens. *Idem c. l. num. 14.* Intelligimus autem per Voluntarios non tales, qui omnino liberi sunt, & plane ad denunciationem

- ciationem non possunt cogi, qualis regulariter nullus in Republ. reperitur; sed tantum eos, qui non sunt specialiter ad intimationem delictorum constitui. Denique subdividi solet denuntiatio in *generalem & specialem*; Generalis est in qua nullus certus denominatur Delinquens; Specialis vero, quando in ea nominatur certa persona Scaccia, *Lib. 1. de jud. Cap. 71. num. 2.*
- ²⁰ Denunciatio specialis requirit (1) *Expressionem delicti*, ut judicium constare possit, an sit Homicidium, Adulterium aut Furtum & quidem an sit delictum simplex, an qualificatum, utile etiam est & in foro Saxonico usitatum, in eventum inficiationis, ex facto ipso certa quaedam indicia simul in Denunciatione annotari, quibus gravetur Reus, ut si non statim confiteatur Crimen, saltem super indicis illius postea Tortura subjici queat, prout tenet Angel. Aret. in *Tract. Malef. in verb. Fama publica num. 108. & n. 114.* quod tanto minus prudens Denunciator praesertim in dubia Delicti probatione omittere debet, quanto magis
- ²² Reipubl. expedit, Crimina debito modo coerceri. Et propterea Denunciatio obscura, generalis, & incerta minime valet per *L. Libellor. 3. ff. de Acc.* per quem Textum communiter notant Doct. quod Denunciator suam delationem proponere debet certo & clare, ut Denunciatus melius possit se in judicio defendere. Et hanc Conclusionem ita generaliter sumtam probaverunt Abbas in *Cap. fin. de purg. can. Mar. in spec. in 6ta parte de Inquis. num. 37.* quos referendo sequitur Joh. Mar. Mont. in *Pract. reg. 1. n. 4. vers. 4. princ. requiritur &c.* ubi ex hoc, secundum praefatos, infert, non valere Denunciationem, quando e. g. contra Titium denunciat, quod sit solitus committere furtiva, homicidia, Blasphemias, & similia delicta. Hoc enim modo propter delictorum incertitudinem Denunciatus suas defensiones praeparare non potest; sed in specie denunciari debet, quod commisit tale Furtum, in tanta quantitate, contra talem, tali Loco, tali mense: Et idem de aliis Criminibus &c. alias diceretur obscura, vaga & incerta Denunciatio; Boss. in *Tit. de Inquis. num. 75. & 76. Dec. in L. edita C. de edendo Angel. in Conf. 82.* nam non licet vagari in incerto, cum discrimine alienae estimationis, *L. 7. pr. ff. de injur. L. 16. ff. de Dol. mal. & si Libellus*

hus incertus in causis civilibus non valet; multo minus in
 criminalibus, quia hic non de glande legenda, nec de oleo,
 tritico legato, de lana caprina, aliave re levicula agitur, sed
 de homine, creatura omnium nobilissima, deque ejus vita,
 existimatione ac salute agitur: Confit. Crim. Carol. V. *Art. 1. §.*
 Als denn zu diesen grossen Sachen / welche des Menschen Ehr /
 Leib / Leben und Gut belangen. Confer. *Artic. 150. in fin.* cujus
 tanta est jactura, ut major esse nequeat, *arg. L. 10. ff. de Pan. Nov. 8.*
 Justus Oldek. *Quest. 7. Decad. 2. num. 23.* An autem Denun- 26
 cians cogi possit ad delictum delatum probandum? hic quaeritur;
 videri possit, quod sic, idque per text. in *L. 6. §. 3. ff. ad Scf. Turpill.*
 ubi Nunciatores, qui per notoria indicia produunt, notorius
 suis adfistere jubentur, quæ verba explicat Wesenb. *ad Tit. ad Scf. Turpill. n. 9.* Ad idem adducitur Textus in *L. 6. ff. de Custod. Reor.*
 Ex quibus deducit Mascard. *Concl. 506. num. 1.* Farin. *Q. 16. num. 6.*
 quod Denunciatores debeant probare id, quod denunciant, præsertim si sint privati, & sponte crimina
 denunciant, secus si ex Necessitate, vel debito officii, tunc enim
 sufficere putant, Testes de delicto informatos nominare, concordat
Jul. Clar. §. fin. Qu. 7. num. 10. Contrarium autem 27
 quod denunciator non cogatur denunciationem suam probare, nec
 Fisco assistere neque litem suis prosequi sumptibus, sed duntaxat
 obligetur ostendere ea, quæ de illo crimine novit, atque etiam
 nominare Testes criminis hujusmodi conscios tradit ex *Capit. super his 16. X. de Accus. Danhoud. Prax. Crim. Cap. 6. de Denunc. n. 10.*
 videatur, quoque Fürstl. Sächs. Gothaische Landes-Ordn. *pag. 260. §.*
 es sollen aber diejenigen usque ad verba: *unnachlässliche Straffe* ange-
 sehen werden.

Quo faciunt scripta a Mascardo & Claro alleg. loc. quod 30
 de consuetudine Denunciator non teneatur probare, quod denunciat,
 sed solum nomina Testium dare judici, similiter alleg. Clar. expresse
 refert, licet de jure (secundum ipsum) Denunciator teneatur probare
 vera esse, quæ in sua Denunciatione continentur, tamen communem
 usum, & practicam hoc non admittere, sed sufficere, quod nomina
 Testium, vel nomina eorum, a quibus id intellexit, judici aperiat.

- 31 Illa distinctio magis tolerari potest, quam tradit Mascard. de Concl. 506. num. 4, quod a probatione Denunciator liberetur, si sumus in dubio, ipsum carere dolo, secus si de illius Calumnia vel dolo constet. Neque his obstat textus in dist. L. 6. §. 3. ad S^c. Turpil. Ex quo Julius Clarus d. qu. 7. n. 10. deducit, quod Denunciator de jure scripro teneatur probare, vera esse ea, quæ in sua Denunciatione continentur. Nam textus ille nihil de Probatione dicit, sed de hoc tantum, quod Magistratui, suis illis argumentis in inquisitione assistere cogatur. Wesenb. num. 9. de T. ad S^c. Turpil. Unde judex denunciatori mandat, ipsimet denunciat, ut melius, se se informet. Jul. Clar. d. n. 10. infm. Minus facit ad propositum L. 6. ff. de Custod. Reor. ut cuilibet inspicienti patebit, neque enim in Terminis his dicit ad quod a Doctoribus allegatur, neque etiam recte
- 32 argumentum ex ea ad id stabiliendum ducitur. Ex quibus patet Resp. ad quæstionem, quod Denunciator ad palam procedendum denunciatum & probandum delictum regulariter non fit urgendus.
- 34 Bene tamen facit judex, si causæ gravitas, vel aliæ denunciationis Circumstantiæ, id exoptulare videntur, ut adstringat denunciantem jurare, denunciationem veram esse, & non facere calumniæ causa. Cap. veniens 15. x. de Accus. Decian. criminal. Lib. 7. Cap. 17. n. 37. & post Damhoud. in Prax. Crim. cap. 6. de Denuc. n. 11. Oldek. Tit. 2. Obs. 19. n. 6. Millæus Prax. crim. n. 7. p. 8.
- 35 II. Locum & Tempus, puta annum & mentem commissi delicti, alias denunciatio erit nulla & inepta text. est in L. Libellor. 3. ff. de Accus. quæ jura licet loquantur in Libello accusationis, tamen idem erit in Denunciatione, cum pleræque solennitates requisitæ in Accusatione, requiruntur etiam in Denunciatione & Inquisitione gloss. & Doct. in L. ea quid. C. de Accus. Bart. in L. 2. §. si publico col. 4. n. 12. ff. de Adult.
- 36 Nam in hoc Requisito Accusatio a Denunciatione nou differt, Cur ut negari non possit magnam differentiam inter Denunciationem & Accusationem subesse, Accusatio enim detinet Accusatorem in judicio, manetque ille in Lite, ut Actor, cujus partes sustinet, & ad cujus Petita judex jus & justitiam admi-

administrat, fundatque processum ordinarium *t. i. ff. & C. de Accus.* sed Denunciator tantum judici delictum intimat, ut ulterius inquirat, & sic ipsi aperit viam ad inquirendum ex officio contra aliquem, quod nullo precedente indicio facere non posset, *Carpz. Pr. Crim. P. 3. Qu. 108. n. 54. Brunnem. ad L. 7. C. de Accus.* & durior est illius, quam hujus conditio, *Dn. de Jena de Sct. maced. & incidenter de Denunciatione Evangel. Sect. 4. A. 3. num. 8. Gudel. de jur. nov. Lib. 5. Cap. 14.* & licet *Agidius Boscius Tit. de Denunciationibus n. 1.* cum aliis quibusdam dicat, quod modus procedendi per Denunciationem fundet processum ordinarium, denunciatoresque fieri Accusatorum, falsum tamen hoc est, & modus procedendi per Denunciationem non est diversus ab Inquisitione. Nam Denunciatio nihil aliud operatur, nisi quod succedit loco diffamationis, vel querelæ, prout tradit *Carpz. alleg. Loco & tali præjudicio:*

Ob wohl ermelter Vusse dem Amt den Diebstahl angerüget / 38
damit es hiervon Wissenschaft / und Nachricht haben möch-
te / darauf das Amt Inquisition wieder vorgedachten Inqui-
sitem C. S. angestellet / so mag er doch vor einen Ankläger
nicht geachtet / noch zu Abstattung der Unkosten angehalten
werden / B. K. W.

confirmat. Denique ut alias differentias in præsentiarum silen-
tio prætereamus, in Accusatoris voluntate est, Delictum judici
deferre nec potest ad accusandum cogi, *L. un. C. Cet. nemo
invis. & Const. crim. Carol. V. Art. 214 verb.* Daß niemand wie-
der seinen Willen zu Klagen genöthiget werde / quod vero De-
nunciator facere nequit; deinde ad Accusationem necessaria
erat Inscriptio. Denunciatio autem fit sine inscriptione, sed
quoniam prædicta ratio etiam in Accusatore hodie cessat, loco
inscriptionis autem cautio aliqua juxta *Ord. Crim. Art. 12.* intro-
ducta est, ab hac etiam Denunciator liber est :) Sed in specie, 39
quod in Denunciatione & Inquisitione requiratur Expressio
temporis habetur per *Bartolum in L. 2. §. si publico n. 12. ff. de
adult.* cujus dictum communiter tenere dixit *Præpos. in Cap. de
Accus. 2. Quest. 8. 25.* prout illum refert *Foller in Pract. crim.
canon. in verb. aut inquisitione formatas Cap. 6. num. 39.* pro ut

COM-

- communem dixit Boss. in *Tit. de Inquis. num. 90. & 91.* & per totum mundum de Consuetudine servari dixit Angel. in *L. ea quid. num. 3. C. de Accus. quos & alios refert & sequitur Clarus in Prax. Quest. 31. vers. quid de Anno presenti &c.* Ratio quoad Locum & Tempus est ista: quia nisi exprimerentur procul dubio in certa redderetur Denunciatio, ita ut non posset Reus probando negativam coarctatam se aliquo modo defendere, neque, si opus esset, Testes, qui contra eum deponerent, de falso convincere. Jul. Clar. §. *fin. qu. 12. num. 9.* Gail. *Lib. 1. obs. 64. n. 9.* Imo quod plus est, Tempus & Locus non tantum Accusationi, verum etiam omni famosæ actioni adjici debeat, arg. d. *L. 3. ff. de Accus. Doct. ad L. 3. C. de edendo Mynsing. Cent. 2. obs. 32.* quia licet civiliter procedatur, dicitur tamen causa gravis, & æquiparatur criminali, ex quo apud honestos viros fama & vita æquiparantur, Id. *ibid.* imo si excipiendo quis alteri crimen objiciat. Gail. *cit. Loc. num. 10.* Ratio alia; quia delictum augent vel minuunt Locus & Tempus text. in *L. 16. ff. de pen.* nam ex loco non tantum sumitur Delicti qualitas, sed & delicti præsumtio, per *L. 21. §. 11. ff. de Recept. qui arbitr. rec. Zang. de Tortur. Cap. 2. n. 83. Tab. de Tortur. ad Art. 25. §. 20.* & varia statuuntur ex Loco & Tempore. *L. 1. §. 2. depos. Autor Anonymus in*
- 41 *Prax. crim. Cap. 4. §. 5.* Limitatur tamen hæc assertio in Delicto, quod tractum successivum habet, ut in Crimine hæresis, in quo neque locus, neque tempus aliquod exprimendum, Bart. in *L. 3. ff. de Accus. num. 10. in fin.* Angel. Aret. in *Tract. malef. in verb. hæc est quedam Inquisitio num. 65.* Bald. in *L. 23. C. de Prob. Farin. in Prax. crim. Lib. 1. Tit. 1. Qu. 1. num. 17.* Nicol. Reufn. *Lib. 3. Dec. 18. n. 11.* quia Locus & Tempus est incertum & indeterminatum.
- 42 Sicuti nec in Criminibus atrocioribus veluti Rebellionis, aut læsæ Majestatis requiritur, ut in Denunciatione tempus & locus apponantur, Angel. Aret. *Loc. cit. num. 64.* Reufn. *dis. Loc. num. 12.* Tiber. Decian. *Lib. 1. Conf. 18. n. 72. & seqq.* Jacob.
- 43 Menoch. *Lib. 1. Conf. 100. num. 89.* Sed de expressione diei ac horæ potissimum quæritur? an regulariter tempus hoc in Denunciatione apponendum sit? Quod Neg. arg. *L. 3. ff. de Accus. Ratio*

De Judicialis Delictorum Denunciationis &c. 17

Ratio aliqua vix potest assignari, quam quod Denunciator non possit semper recordari, ac proinde Leges noluerint ipsum ad aliquod impossibile vel valde difficile adstringere per tradita Clar. §. *fin. qu. 12 n. 13.* Aegid. Boss. in *Tit. de Inquis. n. 19 in fin.* Farin. §. *fin. Qu. 1. num. 18.* Gigas de *Crimine lesæ Majestatis Lib. 1. Tit. qualiter in Crim. les. proc. Qu. 3. n. 2.* Reusn. *dict. Decis. 18. num. 8.*

Limitant in casu, quando delictum esset solum punibile, 44 certa die aut certa hora, alia vero hora seu die non: quia tunc talis dies, tempus, & hora, debet a Denunciante assignari, alias non potest fieri specialis Inquisitio, Ratio est, quia qualitas temporis & illius particularis diei est fundamentum inquisitionis: ideo præcise debet allegari. Bart. in *L. solum §. sed ut probari ff. de op. nov. nunc & in L. Libell. ff. de Accus. n. 12.*

Limitant secundo, ut petente Denunciatio debeat Dies ex-45 primi, quia forte interdicit ipse ad sui Defensionem probare, quod eo die fuerit in alio loco remoto, a loco Delicti, *arg. Art. 47. v. und man soll Ord. Crim. Clar. Loc. cit. n. 13. Gail. 1. obs. 64. n. fin. Mynsing. Cent. 2. Obs. 40. Gothofr. ad L. 3. ff. de Accus. Farin. Lib. 1. Tit. 1. Qu. 1. n. 20.* ubi rationem reddit: quia per omissionem Diei reo inferretur læsio, & auferetur Defensio. Mezger. *Consil. Crim. 15. num. 64.* Si autem iudex aut Denunciator ignorat diem commissi delicti, tunc non tenetur illum exprimere, & Inquisitio subsistit, etiam quod illum Reus exprimi petat, per id, quod in simili de Acculatore tradunt Angel. Salicet. & alii relati per Clar. *d. qu. 12. sub eod. vers. dixi etiam in fin.*

III. NOMEN DENUNTIATI SEU DELINQVEN 46
TIS PROPRIUM, Rat. quia nemini dubium est, Actorem, Reum, & iudicem legitimum constituere iudicium, sine quibus consistere nequeat. Proinde ut noverimus, quæ sint istæ Personæ, nomen proferri debet, unde habeatur noticia earum, Gregor. Tholos. in *Syntagm. jur. Lib. 32. Cap. 8. n. 2.* vel alia signa æquipollemia, quæ illum demonstrent: talis enim demonstratio vice nominis fungitur. *L. 6. ff. de reb. cred.*

IV. Nomen Denunciantis, ut constet non esse famosum 47
libellum, & possit, si calumniator deprehendatur, puniri; Et
C ut

ut possit considerari persona, an sit integra Famæ, ut fidem mereatur, Oldekop. *Tit. 2. obs. 19.* nam caute in hac re procedendum. Et ne magistratus hoc salutari remedio abutatur, probe in Denunciantis Personam inquirere debet, Autor. *Anonym. in Prax. crim. Altenb. Cap. 3. §. 7.* ubi dicitur: Es muß auch die Obrigkeit des Denuncianten Beschaffenheit / Leben und Wandel zuvor erwegen / ob er solches Gemüths sey / daß er die Wahrheit / oder die Lügen und Verleumdung liebet / damit nicht auf blosses Angeben ehrliche Leute in Schimpff und unwiederbringlichen Schaden ihrer Ehre gebracht werden / add. *jodoc. Damhoud. Pr. Crim. cap. 6. de Denunc. n. 12.* cum quibus consentit *jus Bavaricum Tit. 2. Art. 4. fol. 800.* Manz. *Quest. 78.*

49 Et sic facile patet, quid de eo dicendum, qui semel veritatem suppressit, falsaque denunciavit; si præfractæ frontis homo sit, & de ejus emendatione iudex plane desperat, tunc ne hoc sanctissimum munus per talem improbum hominem infametur, est rejiciendus, ac ne ejus peccandi licentia impunitate augeatur, poenis coercendus est, quo in posterum cautius denunciare discat. Si autem iudex existimat, talem se esse emendaturum, omnino prævia admonitione, ulterius ad deferendum admitti, ejusque
50 delatis fides adhiberi poterit, *arg. L. 13. ff. de Testib.* Et hoc extenditur licet nominentur Testes defacto informati. *Clar. §. fin. quest. 5. n. 4.* Oldekop. *Obs. 14.* quo tamen casu iudex examinare Testes, q̄s. in autorem Schemulæ possit, qua occasione constare possit de Delicto.

51 V. Insinuationem legitimam iudicis competentis, qui non solum ob Domicilium vel Delictum sit competens, sed qui simul legitimam potestatem seu merum Imperium habeat, de qua com-
52 petentia autem fufius infra in cap. V. An autem Conclusio est
53 necessaria in hac Denunciatione? neg. Rat. cur non sit conclusio-
ne opus, teste *Wesemb. num. 3. ff. de Edendo & num. 16. de injur.* cum tam en semper requiratur in Libello civili, & conventionali ita quidem, ut Conclusio Libelli sit præcipue attendenda, *Wesemb. num. 3. ff. de edendi. it. num. 3. C. de Prec. Imp. Offic. Gail. Lib. 1. obs. 61.* quia totam Actionem ampliatur, restringit, & moderatur, *Wesemb. num. 11. ff. de obl. & act. redditur a Jul. Clar. §. fin.*

in. quæst. 12. num. 21. quia in civilibus pars, potest diversis modis concludendo Libellum concipere, ut diversis etiam modis sequi possit Sententia, sed in Criminalibus ex narratione facti oritur certa juris dispositio, quæ pro eo delicto poenam imponit, quæ ex diversitate concludendi variari non potest; paulo aliter Jason. in §. omn. J. de Act. & ad Rub. J. de publ. jud. aut enim poena Criminalis certa lege definita est, & legis potestas adversus Reum exercetur, etiamsi neque Denunciator in Denunciatione neque iudex in Sententia eam expresserint; aut extra ordinem punitur, & eo casu iudex etiamsi a Denunciatore petitum non sit, arbitriariam poenam pro qualitate admitti imponit. L. 1. §. 4. ff. ad Sc. Turpil. L. 15. ff. ad Municip. l. ult. ff. de priv. Del. l. ult. ff. de Furt. Gomez. 3. Var. c. u. num. 1. 2. 3. Mynsing. 4. obs. 31. Gal. lib. 1. obs. 61. Bach. ad Treutl. Disp. 31. th. 3. lit. A. Accedit & ratio, quod Denunciator tantum tenetur ostendere ea, quæ de Crimine novit, c. super bis 16. X. de accus. & iudex, magistratus, iustitarius, officarius aut Fiscus, ea audita, inquirere debeat, vera ne sit, an falsa ejusmodi Denunciatio.

Quod tamen ab aliquibus non observari testatur, Zoesl. ad 54 Tit. ff. de Accus. & Inscript. n. 26. hisce verbis, quibus non est satis proponere crimen, sed postea ad certam poenam concludunt, quam inferri reo postulant; non raro temere, interdum etiam ridicule, ubi etiam de Belgio asserit, quod serenissimi Principes Anno 1611. Art. 41. edixerint, non debere officarios esse sollicitos super conclusione capienda, quia satis sit gravare Reum secundum informationes, & petere sententiam fieri secundum leges, statuta aut mores. Pierumque 55 tamen solet post enarrationem facti subijci clausula ac Protestatio illa vulgaris, sc. publici tantum boni causa de ferre crimen, ut inquisitio desuper instituat. Tab. de Confront. P. 2. §. 15. p. 56.

Quia itaque Denunciatio est fundamentum futuræ inquisitionis, ideoque talem perfectam Denunciationem ad informationem iudicum, Actuariorum, in Germanico idiomate apponere volumus.

Titus Sempronius, Gastwirth allhier zu Leipzig in Stern/ rüget bey denen löblichen Stadt = Gerichten allhier/ daß den 11. Jan. dieses 1693ten Jahrs Abends um 10. Uhr Cajus Sulpitius, et nen Fuhrmann von Augsburg nahe rätlich Sejum Cassiodorum
C 2 von

von 40. Jahren/ in Ulpiani Trajani Behausung in der Fleischer-Gasse/ mit einem Brod-Messer zwey Stiche/ einen in den Nacken/ den andern in die lincke Brust zugesüget/ also daß er eine halbe Stunde darauff gestorben/ die Ursache ist gewesen/ es hat Cajus Sulpicius vor Sejum Cassiodorum das Geleute/ und was er in Mörseburg verzehret/ ausgeleget/ und als ermeldter Sejus Cassiodorus bey Ulpiano Trajano zu Biere gewesen/ ist Cajus Sulpicius auch dahin kommen/ und Sejum Cassiodorum alsobald vor einen üblen Bezahler gescholten/ und mehr als ihm schuldig gewesen/ gefordert/ worauff Sejus Cassiodorus auffgefahren und gesagt/ ein loser Mann schelte ihm vor einen üblen Bezahler/ und er würde nicht mehr so viel als er forderte ihm geben; Weil sie nun also streitig und uneinig worden/ so stehet Cajus Sulpicius auff/ und giebt ihm eher man sichs versehen/ diese gefährlichen Stiche/ welches er also propter bonum publicum dem Magistratui anzeigen wollet/ damit ferner Inquisition angestellet werden möchte/ so geschehen Leipzig den 12. Januar. 1693.

CAP. III.

DE

SUBJECTO ACTIVO.

SUMMARI.

1. Continuatio.	12. Limitatio sublimitatur.
2. Quis de jure civili denunciare potest?	13. Secunda limitatio.
3. Neminem ad denunciandum esse idoneum.	14. Exempla 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
4. Ratio.	23. Pupillus & Minor regulariter denunciare & accusare prohibentur.
5. Quis de jure canonico & hodierna praxi.	24. Limitatur.
6. Mulier regulariter denunciare & accusare non potest.	25. Furiosus, mente captus, insanus & alii.
7. Rationes.	26. Ampliatur.
8. Limitatur.	27. Qui subornatus falsum dixit Testimonium.
9. Quid per suos intelligatur.	28. Inimicus.
10. Exempla.	29. Rationes.
11. Ut mulier ad denunciationem admittatur quidnam prebet?	30. Ampliatur.
	31. Explicatur aliquo modo Inimicitia capitalis.
	32. Inimicus.

32. Inimicus repellitur, licet Reus contra eum non excipiat.
33. Viles persone.
34. Pagani, Judei, heretici.
35. An alter alteri ob secreta commissa ad silentium obligetur?
36. Sola secretorum commisso sine Stripulatione silentii an obliget ad silentium. 37. 38.
39. Deciditur affirmative.
40. Silentii præscriptio est ex jure natura.
41. Quid si proferens nolit id esse secretum.
42. Semper videndum an denunciatione, damnum in cursum alter.
43. Moralistarum conclusio.
44. Expressa silentii promissio valide obligat.
45. Declaratur Exemplo depositi.
46. Probatum Scriptura dictis.
47. Ut et Ethnicorum suffragiis.
48. Advocatus clientem denunciare prohibetur.
49. Non poterit contra Clientem produci Testis.
50. Rationes alie.
51. Injunctum hoc silentium in ord. Cam.
52. Advocatus non saltem secreta sibi commissa, sed et que ipse in causa observat. reticere debet. 53.
54. In Ducatu Megapol. durch die Landt und Hoff-Gerichts-Ordnung.
55. Que pena Advocati garruli.
56. Mediolanorum pena.
57. Recensitur quintuplex pena ex Favinacio 58. 59. 60. 61. 62.
58. Monitum.
59. Medicus secreta egroti denunciare non debet.
60. Rat.
61. Nec poterit contra egrotum testis produci in secretis sibi commissis.
62. Obstetrices secreta denunciare non possunt.
63. Exemplo declaratur.
64. Temperamentum subjicitur.
70. Ministri Ecclesie quatenus ad silentium obligati. 72.
71. Confessio privata non injuste retenta.
73. Ratio 74.
75. Denunciatio sacerdotis nihil magistratui prodest nihil Reo nocet.
76. Doct. pro Decis. quod scilicet Revelatio in genere sit prohibita.
77. Doct. pro Decisione quod scilicet Revelatio in specie sit prohibita.
78. Nec indicium præbet ad inquirendum.
79. Ampliatur.
80. Responsum facultatis juridice Lipsiensis.
81. De pena remissive.
82. Silentii fides reciproca esse debet inter confessorem et Confessarium.
83. Quomodo obligentur clam audientes confessionem.
84. Ratio Laymanni.
85. Illicito modo secretorum notitiam consecutus magis obstringitur ad silentium.
86. Ex causa Reverentie quinam denunciare prohibeantur. 87. 88. 89. 90. 91. 92.
93. Causa Cognitio privationem feudi præcedere debet.
94. Denunciatio debet esse dolose facta.
95. Denunciatio debet fieri in damnum domini.
96. Quid si ex denunciatione nullum damnum Domino sit illatum.
97. Eventus hic non attenditur, sed mala Vasalli intentio.
98. Denunciatio debet fieri invito Domino.
99. Ratio.
100. Vasallo concedenda defensio.

Cum enim certi juris sit, priusquam in principali Causa fiat progressus Exceptiones contra Personas examinandas esse, *L. 4. ff. qui testam. fac. poss.* nemo temere ad denunciandum profiliat, sed prius ipsam personam, & quæ adversus eum opponi queant sobrie perpendere necesse habet, ne postmodum majori cum turpitudine a limine iudicii, Reo scilicet aliquem personæ defectum opponente & probante, repellatur, juxta illud:

Turpius ejicitur, quam non admittitur Hostes.

- ² *Cap. 25. X. de jurejurando* Tib. Dec. in *Tract. rerum crim. Lib. 3. cap. 6. num. 5.* Petr. Theod. in *Coll. crim. Disp. 4. Th. 2. Lit. C.* De jure civili notum est, quod nemo regulariter teneatur denunciare delinquentem vel delictum commissum, aut committendum revelare, adeoque sciens absque tamen participatione, si non revelat, non incurrit in aliquam poenam, *L. 48. §. 1. ff. de Furt. L. 5. C. de Furt. & Serv. corrupt.* Coler. de *Process. Exec. Part. 2. n. 112.* Mod. Pift. *Illust. quest. 61.* imo neminem esse ad denunciandum idoneum, nisi ad hoc munus specialiter sit destinatus: Bart. ad *L. 6. de Custod. & Exhib. Reor. Jod. Damhoud. Pr. rer. crim. Cap. 6. n. 1. & 2.* Oldendorp. *Progymn. Ad. Forens.*
- ⁴ *Class. 7. pag. 559.* Nam cum maximum incommodum, magnamque calumniarum segetem inde enatarum viderent Legislatores, si cuilibet privato ad delationem profilire licitum esset; hinc, quo huic malo praevenirent, nec post vulneratam causam remedium quærere opus haberent; expresse prohibuerunt, severeque in eos animadvertere statuerunt, qui non officii necessitate adacti, alios deferre auderent, uti videre est in *L. 20. C. de his, qui Accus. non poss. L. 6. 7. & 8. §. 1. & 7. C. de Delat.*
- ⁵ Sed de jure canonico omnes admittuntur, nullumque, nisi, qui ab Accusatione, a Delatione repelli, habetur in *Cap. 19. X. de Accus. Vallensis Paratit. jur. Can. Lib. 5. Tit. 1. §. 5. n. 2. Sal. ad L. 7. C. de Accus. n. 11.* adeoque cum ad accusandum omnes indifferenter non admittantur, sed vel ratione ætatis, sexus, delicti proprii, officii, vel ob defectum & denique propter Reverentiam vel alias ob causas prohibeantur *t. 1. ff. de Accus. & C. eod. & tit. de his, qui accus. non possunt.* Struv. *Exerc. 49. Th. 7.*

idem

idem observandum est in Denunciatione; quod & insequitur hodierna praxis, quo autem hæc fiant clariora, in personas ipsas, quæ tam ab Accusatione, quam delatione repelluntur, paucis lubet inquirere;

Sexus ratione repellitur regulariter ab accusatione mulier, **6**
L. 1. & 8. ff. de Accus. L. 12. C. de his, qui accus. non possunt. Cap. prohib. 14. Caus. 2. Qu. 1. quia publicorum munerum & iudiciorum non est particeps, *L. 2. ff. de Reg. jur. Tib. Decian. in Tract. rerum crim. Lib. 3. Cap. 7. n. 1. & seqq. Anton. Gomez. de delict. cap. 1. num. 31. Prosp. Farin. in Prax. crim. Lib. 1. Tit. 2. Qu. 12. Conrad. in Pract. crim. Tit. de Accusat. n. 15. v. 19.* & quia pudor sexus eas non patitur cœtui virorum, misceri, & quia alias ad querelas & accusationes nimis sunt proclives, *Ant. Mat. ad L. 48. ff. Tit. 13. Cap. 1. n. 2.* idem est quoad Denunciationem. *L. 18. pr. ff. de jure Fisci Br. ad dict. L. Lauterb. in Comp. ff. Tit. de jure Fisci Lit. c.* Limitatur autem hæc assertio I. Si mulier suam, **8**
 vel suorum, id est consanguineorum, vel cognatorum injuriam persequatur. *L. 5. C. ad Sct. Turpil. L. 5. & 12. C. qui accus. non poss.* *Prosp. Farin. Quæst. 12. num. 16.* Hieron. Gigas in *Tit. qui accus. poss. in Crim. les. majest. Quæst. 2. Lib. 2.* Tib. Decian. *Lib. 7. num. 9. seqq. Petr. Theod. in colleg. Crim. Disp. 4. Th. 6. Lit. D. Matth. Wesenb. in Paratit. ff. de Accus. n. 9. jul. clar. Lib. 5. Sent. 8. ult. Quæst. 14. vers. præterea dixi.* per suos autem **9**
 intelligimus in quos invita Testimonium non dicit, *L. 2. ff. de Accusat.* Exemplum est in *L. 4. C. de his qui accus. non poss. si 10*
 Confobrini necem velit indicare. Ideoque quoties mulier de- **11**
 nunciare alium vult, primo debet probare, nisi sit notorium, se eam esse personam, pro qua se gerit, v. g. se esse matrem inter se *Tit. L. 9. C. de his qui accus. non poss.* alias nisi hoc tanquam præjudiciale punctum probaverit, admittenda non est, *alleg. L. 9.* unde probant Doct. regulam; Quod non debeat quis admitti, ut talis, nisi prius probet se esse talem, quam multis exemplis exornant *Ricc. Dec. Coll. 306. Klok. Vol. 2. Conf. 39. n. 247.*
 Sed hæc Limitatio sublimitatur in *L. 5. C. dict. Tit.* Si modo **12**
 Res ad fornicatam pertineat, i. e. si nullus alius sit, qui illam injuriam velit vindicare Pone enim. Filium Marcellinæ habe-
 re

- re tutores, huic Filio instrumentum falsum, & confectum ob-
jectum est a Debitore, vel alio in iudicio, *juxta L. 2. C. eod* hic
non opus est, ut Marcellina agat de Crimine Falsi, contra Fal-
sarium nomine filii, habet enim hic suos Tutores. Si autem
13 Tutores nolint, tum demum mater admittitur. SECUNDA
LIMITATIO, nisi ipsum delictum ita comparatum, ut speci-
14 aliter etiam mulieres admittantur, sic denunciare possunt, I. in
causa Annonæ. *L. 3. §. ult. ff. ad L. jul. de Annona L. 13. ff. de Accus.*
Wesemb. Tit. de Accus. & Inscr. §. 16. Ant. Matth. T. 13. Cap. 1.
15 II. in causa Simoniz. *arg. L. 31. C. de Episc. & Cler. Gigas in Tit.*
qui accus. poss. in Crim. læsæ majest. Quæst. 2. Lib. 2. Lauterb. 10
16 *Compend. ff. Tit. de Accus. Lit. S. III. Sacri legii L. 10. C. de*
Episc. & Cler. ibique Br. n. 7. Carpz. Pract. crim. P. 3. Quæst.
17 *104. num. 24. IV. Si ex L. Cornelia ex Testamento falso de-*
18 *nunciet, L. 2. ff. de Accus. Decian. Lib. 3. Cap. 7. V. Crimine*
læsæ majestatis, L. 8. ff. ad L. jul. majestatis. C. 3. Caus. 15. Quæst. 4.
Br. addict. L. 8. in fin. Decian. Lib. 7. cap. 44. Tceleman. in Tract.
19 *de Crim. læsæ majestatis. Q. 131. VI. in adulterio mariti sui. P. S.*
Ordn. Art. 120. Justus Meier. in Colleg. Argent. Tit. de Accus. &
20 *Inscript. s. 4. n. 7. VII. In crimine suspecti Tutoris §. 3. I. de suspect.*
tut. Ratio in Pupillorum favore constituitur, L. 1. §. 7. ff. h. tit. &
quo magis tutores a male administrando deterreantur, cum vi-
dent tot oculos in se intentos. Mont. de Tutel. cap. 36. reg. 7. num. 8.
& seqq. Bach. Vol. 2. Disp. 9. th. 3. lit. C. Zœf. ad Tit. de susp. Tut.
21 *num. 4. Mart. ad alleg. §. 3. VIII. hæreseos. arg. l. 4. C. de Hæret.*
22 *Tholof. lib. 32. & 13 IX. Homicidam de morte mariti, Clar. 5. Sent.*
§. ult. qu. 14. v. præterea que dixi & c. P. Gregor. Tholof. 32. Syn-
tagm. 13. Gothofr. ad L. 1. ff. de Accus. & Inscript. Decian. Lib. 3.
cap. 7. n. 10. Boer. decis. 233. Harpr. §. 1. 7. h. t. num. 14 & 19. quia
in his casibus ab Accusatione non repellitur. Ideoque prius-
quam mulier admittatur, examinandum est, an tale crimen sit,
cujus denunciationem subire non prohibetur. L. 12. C. de his qui
accus. non possunt.
- 23 Propter defectum ætatis repellitur a Denunciatione Pupil-
lus, minor 20. annis, vid Bart. *ad L. 8. ff. de accus.* justus Meier *in col-*
leg. argentor. de jure Fisci p. 81. idem est quoad Accusationem. l. 2.
§. Pæ.

§. Pupillus ubi Doct. ff. de Accus. Angel. in Tract. malef. in verb. & ad querelam Titii vers. 12. prohibetur Pupillus &c. Gig. de Crimine læsæ majest. quest. 7. num. 1. Anton. Gom. dict. Tir. de delict. cap. 1. num. 31. nisi in criminibus exceptis enormissimis, 24
puta hæresis, læsæ majestatis, Simoniz, fraudatæ annonæ, fraudati census, & similibus, vel nisi suam suorumque injuriam persequatur, Villalob. in Comm. opin. verb. Minor. num. 92. Jul. Clar. quest. 14. vers. dicebam etiam & vers. sed quod in majore.

Defectus quoque mentis a Denunciatione & Accusatione 25
ne aliquem repellit, unde haud immerito Furiosus, mente captus, infans & alii qui his æquiparantur denunciare & accusare prohibentur. Siquidem in Denunciatione requiritur voluntas & Judicium. Quæ cum in hisce defunt juxta §. 1. 3. quibus non est permittum facere Testam. l. 7. §. 9. ff. quibus ex causis in poss. eat. l. 1. C. de Fals. mon. l. 40. ff. de R. F. ideoque ad denunciandum & accusandum admitti non possunt; L. 16. ff. de jur. Fisc. etiam si suam suorumque injuriam persequantur. Tib. Decian. Lib. 3. c. 11. n. 1.

Ratione fidei suspectæ ab accusando, & denunciando repellitur, quia aliquando subornatus falsum dixit Testimonium, 27
l. 4. §. 9. ff. de accus. Decian. Tract. Crim. lib. 3. cap. 6. 7. 8. & seqq. Harpr. dict. §. 1. num. 10. In eodem enim mali genere perseverare præsumuntur. vid. Meier. Coll. argent. §. 17. pag. 812. Br. ad l. 8. ff. de Accus. & Inscript.

Ex eadem pariter ratione Inimicitia a denunciando & accusando 28
aliquem repellit, Spec. in Tit. de Accusat. Col. 10. vers. item quod est Inimicus Bald. & Ang. in l. is qui reus ff. de publ. jud. Angel. de Malef. in verb. & ad querelam Titii vers. vigesimo repellitur &c. Decian. Lib. 3. cap. 25. num. 1. & num. 36. Damhoud. Pr. Crim. cap. 6. facit ad hanc assertionem Text. in cap. 7. in cap. 13. in cap. 19. X. de Accusat. in §. 11. F. de Excus. Tut. & in can. 3. C. 3. qu. 5. talis enim præsumitur potius denunciare ad privatam vindictam, quam Zelo justitiæ, prout considerat Clarus in Pract. qu. 14. vers. ulterius dixi &c. & ideo propter odium, quod habet adversus denunciatum, lex eum mentiri præsumit, prout pariter considerat. Rim. inter Conf. mal.

- mal. divers. 81. num. 43. vol. 1. nam naturale est, ut inimicus inimicum odio habeat, & ei male cupiat, ut ait Aristot. lib. 4. Polit. cap. 11. Eaque est natura inimici, ut inimicum quærat offendere quocunque modo & plus quam fieri possit, Angel. Consil. 261. Col. 3. in fin. vers. secundo quia &c. & sicut inimicus a ferendo Testimonio prorsus repellitur, l. 3. ff. de Testib. l. 1. §. 24. de Quest. Auth. si testis productus C. de Testib. §. 1. 17. C. eod. Carpz. Part. 1. Const. 16. Def. 56. Ricc. Decis. Collect. 453. Mascard. Concl. 899. n. 27. Menoch. de Præsum. l. 1. qu. 43. num. 4. ita pariter repelli debet a Denunciatione, Tib. Decian. in Tract. rerum crimin. lib. 5. cap. 25. num. 1. & 3. Nicol. Reusius lib. 3. consil. 2. num. 13. Conrad. in Pract. Tit. de accus. num. 14. pag. 228. Coll. 2. & vers. 43. qui cum inimico &c. ubi propterea inferendo dicit, quod ab accusando non solum repellatur Inimicus, sed etiam qui cum inimico habitat, quique de eius domo prodit. Quod tamen de inimicitia solummodo capitali accipiendum est, puta si quis palam tibi maledixerit, in faustas voces adversus te jactaverit, status controversiam moverit, l. 6. §. 17. & 18. ff. de Excus. Tut. l. 9. ff. de his quæ in indign. vel omnium bonorum vel majoris partis, l. 21. ff. de Excus. Tut. si inimicis tuis amicitiam suam copulavit. l. 28. C. de inoff. testam. Nam levis & non capitalis inimicitia neque testem a testimonio ferendo, neque accusatorem ab accusando neque denunciante a denunciatione removet, Bart. & Doct. in l. 3. §. fin. ff. de Testib. & in l. 3. §. fin. ff. de adim. legat. Decian. an. dict. cap. 25. num. 26. Anton Gomez. de delict. cap. 12. de Prob. delict. num. 14. ubi etiam dicit, quod iudicis arbitrio relinquendum sit, quæ dicatur gravis & quæ levis inimicitia, idemque tradit Clar. qu. 24. vers. it. quæro &c.
- 32 Quæritur autem an denuncians inimicus omnino repellendus sit, si reus contra eum non excipiat, aut indictam personam consentiat? & Resp. quod a iudice qui solam veritatem venari debet, inimicus nihilominus repelli debeat, cap. 13. X. de Accus. l. un. C. si propter inimic. Siquidem Reipubl. interest, ne Subditi calumniis vexentur; Atque adeo inoffensus æstium ac denunciatorum affectus quærendus est, & non suspiciens. Cam. 12. 3. qu. 5.
- Repel-

Repelluntur etiam personæ viles *cap. cum dilect. 20. X. de*
Accus. Inquis. & denunc. Omnesque pagani, Judæi, Hæretici. 33
cap. pagani 25. c. 2. qu. 7. & Sachsenp. lib. 3. artic. 7. ubi ex- 34
 presse asseritur, daß Jüden/ Heyden und Keßer/ keinen Chri-
 sten rügen/ oder bey den Gerichten angeben mögen; additur
 tamen in glossa & hoc: Sie mögen nicht rügen das, so an-
 dern wiederfähret/ was sie aber selbstn unrecht leyden/ mögen
 sie wohl klagen.

Similis conditionis est is, cui alter secreta animi mane 35
 festaverit. Separandi autem hic sunt Casus an crediderim 36
 alteri secreta mea sine ulla silentii promissione vel exactione;
 An vero silentii fidem stipulatus fuero in antecessum. Priori 37
 casu, nulla quæ alteri silentium imponat, ad esse videtur obli-
 gatio; Alter enim suæ facilitati imputabit, quod secretorum
 animi participem fecerit alterum; Simili ratione, qua in So-
 cietate rerum alienarum sibi imputare debet, qui parum dili-
 gentem socium elegit, §. *fin. 7. de Societ.* Et sicuti nemo igna-
 rus esse debet conditionis illius cum quo contrahit, *l. 19. ff. de*
Reg. Jur. ita præcipue in credendis alteri secretis idem ob-
 servandum, & mores ingeniumque alterius accurate explo-
 randum; quod quidem non difficili experimento fieri potest, 38
 si Plutarchi monitum sequamur, inquentis: *ut vas experia-*
mur, aquam non vinum infundimus: ita frivolum quoddam
 committendum aliquando amicis, quo silentii fidem experia-
 mur, ut si effutiant nihil periculi sit. Inde aliis, garruli illi &
 omnis silentii impatientes plene rimarum hæud maledicun-
 tur, quicquid enim illis commiseris, mox effutiant. Verum
 hæc eo saltem collimant, explorandum esse ingenium illius,
 cui secreta committenda, sed nexum obligationis nondum
 tangunt; an scilicet secretorum alterius Particeps redditus,
 non promisso etiam silentio ad id obligetur? Quod utique af-
 firmandum æstimo, ob tacitum utriusque consensum, qui
 hoc casu subest; sicuti enim multa in ipsis Contractibus silen- 39
 tio conveniuntur, quæ verbis non exprimuntur, uti optime
 monet Javolenus *in l. 51. pr. ff. locat.* ita pariter in secretorum
 commissione tacite silentium exactum & promissum censetur.

40 Et hoc ipsum quidem jus naturæ exigere videtur, dum non permittit, ut alteri facias, quod tibi factum nolis, nunquam velle vero præsumeris, ut secreta tua divulget alter; unde fervare secreta esse de jure naturali, dicit Steph. a Sanct. Paul. *Theol. moral. Tract. 2. Disp. 6. Dub. 2. n. 23.* Ludov. Molin. *de just. & jur. Tract. 4. Disp. 5. num. 4.* quod idem statuit Petrus Anton. Lazar. *Canon. Quest. de Monit. Sect. 2. Qu. 16. n. 2.* Carpz. ⁴¹ *jur. apr. Eccl. Lib. 3. Def. 25. n. 14.* Constare tamen omnino debet alteri proferentem velle, ut hoc maneat secretum; seu opus est, ut sub nomine secreti aliquid alteri committatur; Et wolte es ihm vertrauen oder ingehem sagen/ vel etiam si in aurem dixerit, aut juxta Poetam, *admo capite reliqui ne audire valerent.* Eo ipso enim dum in aurem dico, nolo aliis id revelari, hinc eo ipso tacite alter ad silentium obligatur; Quorsum & illud spectat, sub Rosa aliquid proferre. Longe alia videtur ratio, si quis levitate animi detegeret crimen, non animo illo, ut audiens illud non teneretur detegere, sed jactabundus proferret, parvipendens an sciatur, an sub secreto teneatur, sic enim in audiente nulla tacita ad silentium obligatio, Mol. *dict. Disp. 5. n. 2.* Sed quamvis ita excusetur quædantenus, qui talia denunciaverit, melius tamen consulat conscientie, si viderit, an denunciatione hac damnum sit illaturus proferenti, an non: quantum enim unquam possibile damnum ab altero avertendum. Alias certum, quod mens proferentis de secreto tenendo, non saltem ex verbis æstimanda; sed & ex qualitate Secreti revelati: Quid si enim talia referam, quibus revelatis ego grave damnum sim incurfurus; sane non licebit tibi hæc effutire. Non enim censeo contra propria commoda militasse, aut memet periculo gravi exponere voluisse; hinc nec tibi licentiam dedisse videri poterit, ut quæ periculi plena tibi commiseram, in vulgus spargas, & me damno exponas, spectat huc Moralistarum Conclusio: *obligatur quis ad silentium ex eo tantum, quia si proximi secretum reveles, illi damnum illaturus sis, quod sine justa causa aut necessitate licitum non est, sed contra Legem naturalem de non nocendo proximo in anima, corpore, honore,*

Fama,

Fama, fortuna bonis. Paul. Layman. *Theol. moral. Tom. 1. Tract. 3. L. 3. P. 2. cap. 5. pr.* quod ulterius deducit Ludov. Molin. *de j. & jur. Tract. 4. Disp. 3. n. 2.* Sequitur jam alter casus, 44
ubi silentium speciatim promissum, quam obligationem validam esse nemo negabit; Interponitur enim hic super honesto negotio (Turpium enim aut ubi boni mores læduntur, nulla obligatio §. 7. *J. mand.*) consensus fidesque promittitur; hanc vero violasse nefas semper existimatum; grave enim est fidem fallere, *L. 1. pr. ff. de constit. pec.* nec audiendus est, qui vult fidem constitutæ rei frangere. *L. 25. pr. ff. eod.* Cum nihil tam congruum fidei humanæ sit, quam ea, quæ inter eos placuerunt servare. *L. 1. pr. ff. de Pass.* Apprime facit huc a deposito deductum argumentum. Electa hic depo- 45
sitarii fides, cui res meas custodiendas commisi, *L. 1. §. 4. de pos.* hanc si fallat, fideique immemor sit, non saltem ad rei restitutionem obligatur, sed & infamis fit insuper. *L. 1. ff. de his qui not. infam. L. 6. §. 6. eod. L. 10. C. de pos.* Si in rerum, leviorum etiam depositione hoc obtinet, quis idem, si secreta animi amico custodienda, sub silentii fide committam, obtinere negaverit? Imo major hoc casu subest adhuc ratio, depositum enim alienatum a quocunque Possessore vindicare valet Dominus, *arg. L. 9. ff. de R. V. & sic rem cum omni causa recuperat deponens*: Ast si secreta animi semel denunciata, nullus hic vindicationi locus; sed damnum manet irreparabile. Spectat huc illud Poetæ:

Arcanis dictis linguam observare momento

Dictorum majus depositum est opibus.

Suffragantur huic argumento juris divini monita, sanctam secretorum custodiam injungentia. Calumniatoris enim esse dicitur, prodere secreta, sed hominis bonæ fidei, ea regere *Prov. 11. v. 13.* Et inter gravissima scelera proditio secretorum refertur ab Apostolo *2. Timoth. 3. v. 4.* Hinc secreta moris nobiscum debere, monet Syrac. *c. 19. v. 10.* etenim revelatio secretorum tale delictum, quod omnem amicitiae nexum tollit & vix reconciliationem admittit, Syrac. *C. 22. v. 27. & C. 27. v. 19. & 24.* Conf. Dominic. a Scoto *de*

Secret. tenendo membr. 1. *Qu. 1. Concl. 1. Molin. de just. &*
 47 *jur. Tract. 4. & Disp. 5. & 6.* Et ob hanc causam silentium
 adeo commendatum etiam Ethnicis est, ut lingvæ sigillum
 arcanorum verborum imponendum existimaverint, rati præ-
 stantiorum esse sermonum, quam possessionum custodiam,
 unde Ovidius *Art. Lib. 2.*

Eximia est virtus, præstare silentia rebus,

At contra, gravis est culpa, tacenda loqui

& Horatius *Sermon. Lib. 1. Satyr. 4.*

Fingere qui non visa potest commissa tacere

Qui nequit; hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Pariter grave ejusdem Poetæ monitum est, quod habet *Lib.*
 1. *Epistol.*

Arcanum neque tu scutaberis illius unquam

Commissumque tegetes & vino tortus etira.

Imo optimum ac tutissimum administrandarum rerum vinculum
 esse taciturnitatem, bene monet Valer. Max. *Lib. 2. Cap.*
 12. Adeo ergo commendatum sit silentium fides, ut muti quo-
 que citius loquantur, quam secreta pandantur. Verum non
 pigebit, post explicatam generalem ad silentii fidem obliga-
 tionem personas quasdam adduxisse, quibus singulariter si-
 lentii gloria relicta est; quæque silentii fidem præ cæteris
 quam pessime fallunt.

48 Ex allegata causa prohiberetur Advocatus denunciare
 clientem, quia Advocati ad silentium Clientibus suis sunt
 49 obligati; Ex qua causa Advocatus contra clientem testis pro-
 duci non potest. *L. ult. ff. de Testib. cap. si testes 3. caus. 4.*
Q. 3. Farin. Qu. 60. num. 156. seqq. Vincent. de Franch. Decif.
 50 *222. Surd. Decif. 190. Gvido Papa Decif. 45. Mascard. Concl.*
66. Ant. Faber in Cod. Tit. de Testib. Cujus rei aliam quidem
 rationem reddidit. *Carpz. Process. Tit. 13. Art. 5. num. 45.*
 quod sc. Advocatus ob commodum ex causa speratum re-
 pellatur a Testimonio, vel etiam propterea quod affectionem
 ad causam habeat, qualis affectio testimonium reddit sus-
 pectum. *cap. ult. x. de testib. in 6to. Sand. Decif. Fris. Lib. 1.*
Tit. 10. Def. 4. Campeg. de Testib. Reg. 312. Farin. Qu. 60. num.

355. Verum si quaestio moveatur de illis, quae Advocato a Cliente suo concedita, ob silentii fidem, ad quam Advocato a Cliente suo concedita, ob silentii fidem, ad quam Advocatus tali casu est obstrictus, testimonium illud non admittendum dicerem. Longe enim alia ratio in Scientia Advocati, quam ante Advocationem, vel etiam post eam aliunde de re controversa habuit; Et illa scientia, quam habet ex Clientis sui sibi secreto & confidenter facta relatione & communicatione; Ad hanc denunciandam & detegendam Advocatus nequaquam cogi, aut in Testem adhiberi potest, ne proditor causae vel praevicator dicatur, Berl. P. 1. Decif. 101. num. 6. Guttierrez. Lib. 1. canon. Qu. Cap. 11. num. 58. Wurmf. obs. Cam. Lib. 1. Tit. 4. obs. 1. Struv. Tit. de Testib. Th. 40. Christin. Vol. 1. Decif. 583. Gröneweg. in LL. ab rog. ad L. fin. ff. de Testib. omnem enim spem ac fiduciam in Advocatum suum collocat Clientis, imo ad eum tanquam sacram Anchoram confugit, opem & auxilium vulneratae causae ab eo praestolaturus. Offert se paratum Advocatus; in causae viscera inquirat, ac Conscientiam clientis excutit penitus. Fatetur hic omnia, pariter ac si cum Confessario sibi res esset, & animi angustias in sinum Advocati effundit, certissimum inde sperans levamen. Unde Advocatum & Confessorem hoc casu pari jure censendum aestimat Nevizan. in Sylv. Nupr. Lib. 3. num. 47. quippe qui & juris Sacerdotes esse debent, L. 1. ff. de j. & j. Atque vero num ne deceptum diceres miserum clientem, si Advocato postea secreta causae denunciare fas esset. Ad silentium ergo adstringitur Advocatus, vel expresso suo pacto, vel voto ad minimum Clientis, secreta sua celari cupientis. Hanc fiduciam fallere, Clientis damno non debet, sed fidem desideratam praestare. Et hanc silentii fidem ab Advocato Moralium Doct. exigunt, Layman. Theol. mor. Tom. 1. L. 3. Tr. 3. P. 2. c. 5. n. 1. in fin. Navar. Tom. 3. C. 18. n. 60. & cap. 25. num. 42. Gutierrez. d. L. Molin. de just. & jur. Tract. 4. Disp. 5. In specie idem ad Advocato exigit Ord. Can. P. 1. Tit. 64. verb. auch Heimpligkeit / und Böhülff / so sie von denen Partheyen erfahren / oder Unterrichtung der Sachen / die

die sie von ihm selbst merken werden / ihrer Partheyen zum Schaden / niemand offenbahren.

- 53 Ex quo loco noranter moneo, non necessum esse, ut sub silentii fide expressa Advocato secreta communicet Cliens, sed jam dum tacite ad id obligari Advocatum, ut etiam in his silentium præstet, quæ ipse non a Cliente didicit, sed ex Actis observavit, per dict. verb. von Ihm selbst merken / Barth. Agne.
- 54 *Tr. de offic. Advoc. cap. 24.* Imo in Ducatu Megapolitano in der Land- und Hoff-Gerichts-Ordnung. P. 1. Tit. 18. Rubric. der Advocaten und Procuratoren Eyd. juramentis Advocatorum hæc clausula inserta, de non propalandis causæ secretis, sive hæc a partibus acceperint, sive ipsi ex actis didicerint, idem legitur in Ordinat. Trib. Wisnar. P. 1. Tit. 19. Rubric. der
- 55 *Advocaten Eyd.* Nec alienum ab eo est jus nostrum Romanum, quod in genere Advocatum, qui proderit causam, extra ordinem puniri vult. *l. 1. in fin. ff. de Præv. l. 3. §. 2. ff. eod. Franc. Marci P. 1. Decis. Delphin. 640. n. 2. Paris de Puteo de Syndic. Rubric. de Excess. Advoc. cap. 1. num. 6.* æstimabit vero hoc casu judex quantam pro gravitate damni Clienti illati,
- 56 mereatur poenam Advocatus. Mediolani aliquando Caussidicus ob hanc Secretorum proditionem bonorum publicatione & Relegatione temporali punitus fuit, uti ex Boffio refert Farin. *Oper. crim. quest. 4. num. 15.* Aliqui vero talem Advocatum damnandum esse in metallum vel deportandum in insulam volunt, juxta Bologn. in *Auth. habita C. ne filius pro Patre* quem refert Rosand. a Valle *Vol. 3. cons. 36. num. 24.*
- 57 Ipse vero Farin. quintuplici ratione hanc proditionem puniri docet 1) Advocatus ejusmodi infamis fit per *L. 4. §. 4. ff. de his qui not. infam. arg. l. 4. ff. de Prævar.* Add. Marquard. Freher. *de Existim. lib. 3. cap. 14.* Nam extra dubium est, quod talis Advocatus Crimen prævaricationis contrahat. Est enim
- 58 Prævaricator omnis causæ proditor. *l. 1. pr. ff. de prævar. (2)* ab advocandi & procuraadi munere repellitur *arg. l. 5. ff. de*
- 59 *Præv. (3)* Tenetur Domino actione mandati ad damna &
- 60 interesse refundenda. (4) punitur poena extraordinaria pro ar-
- 61 bitrio judicis & qualitate admitti. (5) Vult sententiam ex præ-
- vari-

varicatione latam esse ipso jure nullam, vel minimum restitu-
tione in integrum retractandam. Conf. in his omnibus Me- 62
noch. de A. J. Q. Cas. 323. num. 8. seqq. Barth. Agricol. de
officio bon. Advocat. cap. 24. p. m. 99. Discat ergo Advococa- 63
tus continere labra ne forte secreta magistratui revelando
perniciem conciliet Clienti. Agric. dict. tract. p. 98.

De Medico ideam asserunt, obligatum ipsum esse ad si- 64
lentium ægroti præstandum, in illis quæ ipsi secreto com-
missa, & sic denunciare hæc omnia prohibetur. Nam & de
Medico concipit fiduciam morbo detentus, eum ex fide mor-
bo profligando operam impensurum; huic fideliter ipsi cau-
sam morbi, & quid in naturæ Leges quocunque vitorum
genere deliquerit, exponit; hac certa lactatus spe omnia fi-
lencii Popio in voluturum Medicum. Accedit Ratio, quod 65
Medico secreta talia committantur coacte, quo paratorem
ab eo consequatur medicinam: vulnus enim detegas necesse
est, si opem medicantis expectas, secundum Baldum in cap.
Super eo X. de Cohab. Cler. jam vero pessimum foret, si ille
cui coacte negotium revelare necessum habui, silentii fidem
deerectaret. Nevizan. Sylv. nupt. l. 3. num. 47. in med. Un- 66
de nec Medicus in Testem vocandus erit, super illicita vene-
nere aliove crimine, quod ægrotus ad impetrandam medici-
nam confessus erat Medico, Gutierrez. Canon. Q. Q. lib. 1. cap.
n. num. 58. In obstetricibus pariter silentium exigit Layman. 67
Theol. moral. d. 1. & ita ad denunciandum non sunt idoneæ,
nam & his secreta committuntur, quæ denunciari commit-
tens minime cupit, & pari necessitate, qua erga medicum
ægrotus, erga obstetricem gravida scemina ad secreti Con-
fessionem adigitur, imo & ipsa obstetrix in jure nostro qua-
damenus medicinam exhibere dicitur l. 1. s. 2. ff. de Var. &
extraord. Cogn. ut sic ob quam causam opem ejus implorave-
rit scemina, reticere debeat. Alio Exemplo hoc declarat 68
Petr. Anton. Lazar. Canon. Q. Q. de Monitor. Sect. 1. qu. 16.
num. 3. Si puella ex fornicatione imprægnata revelare hoc
obstetrici secure non possët, sed de silentio obstetricis du-
bitaret, potius solitarium eligeret partum, quam opem ob-
stetri-

stetricis imploraret, & ita vel vitæ periculo seipsa subiceret, vel prolem suffocaret. Suarez. *Tom. 5. Diss. 20. num.*

69 *ii.* Quod si tamen vel continuationem delicti, vel ullum partus periculum metuere possit obstetrix, tanta Silentii Religio esse non debet, ut & delinquendi occasionem præstare valeat. De fide silentii, quam præstabant obstetrices Ægyptiacæ non prodendo parturientes judæorum uxores, laudata *Exod. 1. vers. 15. seqq.* in præsens disquirere non vacat, sed Theologorum discussione relinquo, ab iis iterum veniam expectans, si Ministrorum Ecclesiæ nexum quoad secreta tegenda paucis tetigero.

- 70 Progredior itaque ad Ecclesiæ Ministros, quousque eos stringat silentii necessitas. Recepta Ecclesiæ consuetudo est, ut peccatorum onere pressi exonerent Conscientiam suam apud Ecclesiæ Ministrum, & ab eo solatium expectant.
- 71 Quam confessionem non tanquam absolute necessariam, sed utilem & piam Ecclesia Lutherana retinuit, vid. Carpz. *jurispr. Eccles. Lib. 2. D. 275. Conf. August. Confess. Art. 11.*
- 72 Si ergo conscientia stimulis adactus, speciale delictum quoddam exposueris Sacerdoti, omnino fidem ab eo tacite exigis, ut silentio tegat omnia, quæ ipsi commiseris, & ut non denuncientur ea, quæ ipsi sub sigillo Pœnitentiæ & Confessionis dixeris; Hanc vero Silentii fidem si falleret, eo majus piaculum foret, quanto turpius Christi ministro fidem datam non servare. Qua de re bene monet Balduin.
- 73 *Cas. Conscientia. L. 4. cap. 10. Cas. 7.* Quod, quæ in Confessione Ministro Ecclesiæ quasi in aurem dicuntur, inflat arcanissimi depositi sint habenda, quia confessio non fit homini, sed Deo; neque instituitur in actu Confessionis inquisitio judicialis arcanorum, sed conscientia consultitur, quæ mole peccatorum confessione sua se exonerant, & efficaci solatium quærunt. Quam eandem rationem, quod Confessarius sibi secreta commissa non sciat, ut homo, sed ut Deus *ex cap. 2. X. de offic. jud. ord. canon 2. de pœnit. Distinct. 6. cap. 13. X. de Excessib. Prel. cap. 12. circa fin. verbi. caveat autem omnino X. de Pœnit. ubi expresse habetur, quod*
- Sacer

Sacerdos nihil eorum, que ipsi a confitente concredita sunt revelare debeat: & si hoc fecerit, tanquam ignominiosus deponendus sit, urgent. Carpz. jurispr. Eccl. Lib. 3. Def. 25. n. 8. Beier. Tr. de sigillo Confessionis cap. 2. §. 19. Conf. Vincent. Caroc. Tr. de Revel. Confess. Qu. 1. num. 17. seqq. Facit quod id, quod 74 Sacerdos in Confessione audit, secretum sit, ergo celare id debet. Nam qui secreta revelat, jus naturale violare videtur, arg. *Conf. de forma* 18. *Caus. 22. Qu. 5. Can. qui ambulat* 5. *caus. 5. Quest. 5. Menoch. arbit. judic. Cas. 414. n. 2. Gigas Tract. de Crim. l. s. majest. rubr. qui accus. possunt crim. l. s. majest. Quest. 18. ubi inquit: Sicut Deus homini confitenti legit peccatum interius, ita & exterius Sacerdos celare debet. Ex 75 quibus omnibus elicitur: Quod si revelatio est prohibita, si Sacerdos non ut homo, sed ut Deus scit, & si quod auditur in confessione, secretum esse debet: Nihil ista revelatio vel Magistratui prodesse possit, vel Reo nocere debeat. Sacerdos siquidem in effectu nihil scit, adeoque nec judicem in judicio instruere potest: Ut consequenter ejus Revelatio, neque ad deferendum juramentum purgationis, neque ad inquirendum indicium quoddam faciat. Imo nec audiendi sunt confessi denunciante, sed potius puniendi. *Cap. 13. X. de Excess. Præl. Br. Proc. civ. cap. 20. n. 60. Philipp. Decis. Sax. 1. obs. 4. Zeil. in addit. seines Hand Buchs vel manualis voc. Beicht Conf. Ord. Eccl. Elect. Sax. Art. gen. 2. §. ult. ibi: Nach dem auch mehrmahls grosse Beschwerff erfolget / wenn entweder die Kirchen-Diener oder die verhörte Personen aus der Beichte geschwähet / sollen ihnen allen aufgelegt / besonders aber den Kirchen-Dienern, eingebunden werden, was ihnen von Gewissens-Händeln in der Beicht vertrauet / niemand / wer der auch seyn möchte, bey Vermeldung ernstlicher Straffe zu offenbahren / sondern wie sich gebühret verschwiegen zu halten.**

Adde, hanc revelationem non tantum in genere improbant. Dominus Lutherus in colloquiis suis germanicis cap. 14. von der Beicht und Abolution Rubr. Ob ein Diener des Worts Zeugniß geben möge / fol. 191. in Tom. Jenens. ibi:

Sie hat mir nichts gebeichtet / sondern dem Herrn Christo / und weil es Christus heimlich hält / so soll ichs auch heimlich halten, und stracks sagen: Ich habe nichts gehört / hat Christus was gehört / so sage ers. Et ibi: ist sie absolvirt / da weiß ich Doct. Martinus nichts um / sondern Christus weiß es / mit dem sie geredet. Denn ich höre nicht Beichte / absolvire auch nicht / sondern Christus / & *ibid. vers.* Wie aber wenn ein Beichtvater *ic. historiam de foemina quadam Veneta & Monacho, recenset, ac sententiam Venetorum contra Monachum revelantem latam, probat Panormit. ad cap. 13. X. de Excess. Præl. num. 2. & 4. Gail. Lib. 1. obs. 100. n. 8. Mynsing. Cent. 5. obs. 41. n. 4. Monach. arbitr. judic. Caf. 180. num. 21. & Caf. 414. Franciscus Marci Decif. 772. num. 2. Part. 1. Gabriel Commun. concl. Lib. 7. concl. 37. num. 16. Ripa de Peste de Remed. ad curandam Pestem cap. 8. num. 99. Farin. Tract. deind. & Tortura Lib. 1. Tit. 5. Quest. 51. num. 93. segg. Pruckm. Vol. 2. Consil. 16. num. 77. Tuschus Præf. Concl. Lit. C. concl. 686. num. 1. Goedelm. de Magis Lib. 3. cap. 7. num. 22. 23. Ayrex. in Process. jur. histor. cap. 2. observ. 776. num. 53. Sed etiam ulterius & specialiter tradunt Interpretes, quod Confessio coram Sacerdote facta, nullam prorsus fidem mereatur, nullumque operetur in judicio effectum: Ex prædicta ratione, quod Sacerdos sciat Confessionem istam, ut Deus, non ut homo. *dict. cap. Si Sacerdos 2. in fin. Covar. ad Lib. 4. Decretal. P. 2. cap. 8. §. 12. num. 10. vers. constat etiam scientiam fol. 115. Ripa de Peste dict. cap. 8. num. 104. Gabriel. commun. Concl. dict. Concl. 37. num. 18. ibi: nulla penitus ei fides esset adhibenda. Decian. dict. Tract. crim. Lib. 2. cap. 14. num. 5. Mascard. de probat. Vol. 1. concl. 377. num. 1. 5. Menoch. Lib. 1. Præf. Quest. 80. num. 26. 27. Farin. dict. Tract. de indic. & Tortura lib. 1. Tit. 5. Quest. 51. num. 96. ibi: nullam prorsus fidem &c. Gomez. variar. res. tom. 3. 78 cap. 13. de Tortur. Reor. num. 9. ibi: imo neque alium aliquem effectum operatur: ita ut ne quidem indicium præbeat ad inquirendum: Pruckm. dict. Vol. 2. Consil. 16. num. 78. ibi: quin imo ne indicium quidem &c. Befold. Vol. 2. Consil.**

54. num. 11. ibi: quæ nec indicium ad inquirendum facit &c. ubi & in hanc ſententiam allegat Caroc. *Tract. de Revelat. conf. quæſt. 18.* Exolt. *ad L. Jul. majest. §. 16.* Meier. *Colleg. argent. ad cit. tit. §. 3. n. 26.* Licet quis iterum coram alio Sacerdote confiteretur, & hic Sacerdos posterior confessionem istam vicissim manifestaret: Nihil tamen dictum illud probaret, quia hic duo Sacerdotes non sunt contestes, sed nulli: Gomez. *diſt. cap. 13. n. 9. in fin.* Et ita in Terminis 80 Facultas juridica Lips. Responsum Anno 1654. dedit.

P. P. Demnach aber / und wofern euer Bekântnis dem Beichtvater in der Beicht geschehen / und demselben nicht gebühret / dasjenige / so ihm in der Beichte vertrauet / andern zu entdecken: So ist euch solche des Beichtvaters gegen dem Superintendenten beschene Offenbarung nicht præjudiciallich und nachtheilig / also daß ihr weder mit dem juramento purgationis / noch einige Straffe zu belegen oder den Klägern Geld zu geben schuldig seyd: sondern ihr werdet nach Gelegenheit dißfalls und in Mangelung anderer Beweisung / oder richtigen Indicien und Vermuthungen von angestellter Klage und fernerer Inquisition billich absolviret und entbunden. B. N. W.

De poena quæ talem Revelationem insequitur vid. Be- 81
sold. *Theſ. pract. vocab. Beicht.*

Cæterum uti regulariter silentii fides debet esse recipro- 82
ca, ita inter Ministrum Ecclesiæ & illum, qui conscientiam suam exonerat, idem obtinere debet, Conf. ordin. Eccl. Elect. Sax. *superius num. 75. allegata*, Gvazz. *Tract. ad defens. Inquisit. tom. 2. Def. 32. cap. 25. num. 2.* Mascard. *Concl. 377. n. 4.* ne hic, quæ minister secum egit, revelet; Extat hac de re Consilium, quod refert Dedekin. *Vol. 5. tit. de Ministr. Eccl. Conf. 49. f. 927.* ex quo sententia huc retulisse non pigebit. Es soll auch ein Beichtkind verschwiegen seyn / und nicht nachlassen / was man mit ihm in der Beicht redet. Dann es ist Schande / daß man ein solch Gedreiß aus der Beicht machet / und was der Pfarr von wegen seines tragens dem Ampts aus Gottes Befehl in der Beicht geredet / das wird

wird ihm zum übelsten gedeutet / und wird zehnmal so viel darüber gelogen / diß ist Schande / und gebühret der Weltlichen Obrigkeit zu straffen; Denn gleich wie ein Pfarrer verschwiegenen Mund halten muß / also gebühret diese Tugend auch dem Beicht-Kinde. Was müßten doch die Leute / was dein Pfarr mit dir geredet / wenn du es nicht selbst nachwüßtest?

- 83 Vterius nec id negari potest, silentii nexu constringi illos, quibus quidem non facta confessio peccatorum, sed qui cathedræ pœnitentiæ ad stantes clam auribus percipiunt Confessionem; Die bey dem Beichtstuhl lauschen oder
- 84 hörhen / was gebeichtet wird. Cujus hanc rationem reddit Layman. *Theol. moral. libr. 5. tract. 6. cap. 14. n. 17.* quia res in ordine sive intentione ac sacramentalem ablolutionem manifestata ex Christi institutione; ac præcepto, usu & traditione Ecclesiæ confirmato, hoc onus, seu obligationem annexam habet, ut a nemine, ad quemcunque ejus noticia pervenerit, sine gravi sacrilegio revelari possit. Verum hanc rationem ex suis principiis deducit Laymannus. Nobis illa ratio suffecerit, quod is, qui per delictum secretorum alienorum noticiam consecutus, ad silentium obligetur, nam hi ipsi ætiori vinculo tenentur ad secretum servandum, quam si ipsis sponte ab altero esset commissum, semel enim peccant, daß sie den Beichtstuhl belauscht und behörcht, Altera vice peccant, revelando secretum, in cujus noticiam injusto modo devenerant, *Molin. de j. & j. tract. 4. disp. 3. in fin.* quod generaliter intelligunt Moraliste de omni secreto quod quasi vi ac fraude ab altero acceperit, vid. *Leonh. Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 11. dub. 8. num. 54. segq. Dom. a Stoto de just. & jur. libr. 1. Q. 10. Artic. 2. circa*
- 86 *fin.* Steph. Fagundez. *ad Decal. lib. 8. cap. 6. num. 12.* Propter Reverentiam deferre nequit Filius Patrem, l. 8. ff. de *Accus.* alias huic tanquam indigno auferre potest hereditatem.
- 87 *tem. Nov. 115. c. 3.* Alumnus educatorem l. 17 *C. qui accus. non poss.* Discipulus Præceptorem, servus Dominum l. *pen.*
- 88 *C. dicit. tit. Libertus Patronum d. l. 8. &c.* idem est in *Va-*
sallo

fallo & subdito quoad Dominum. vid. Brunner. ad l. 17 C 89
 qui accus. non poss. Just. Meier. in Colleg. argentorat. de jur. 90
 Fisc. n. 17. cui specialiter pœna Privationis feudi, in textu 91
 expressio i. Feud. 17. ubi dicitur: *si Vassallus credentiam Se-* 92
nioris in ejus damnum scienter manifestaverit beneficio, i. e.
feudo carere debet. constitutus est; nam justum est, ut pro be-
 neficio accepto fideles se exhibeant, fidelitas vero sine silen-
 tio nulla erit, in quo unanimiter consentiunt Consuetudi-
 num feudaliū interpretes. Matth. de Afflic. ad d. t. 1. Feud.
 17. quibus mod. feud. amir. Schrad. de feud. P. 9. c. 5. n. 42. &
 magno numero ab hoc allegati.

Non tamen ita feudo excidit Vassallus, ut nullus defen- 93
 sioni locus superfit, sed causæ cognitio, & sic quoque Va-
 falli Defensio præcedat necessum est, per text. i. Feud. 21.
 vers. sine cognita causa, Cum enim ex textu antea allegato
 tria requisita concurrere debent, ut feudo privetur; nim. I.
 Dolus, quod requisitum latitat in voce *scientes* dict. text. i.
 Feud. 17. Quod quidem generale est in omni delictorum 94
 genere, absque proposito enim & Dolo delictum revera non
 commissum censetur; Cum animus & propositum distin-
 guant maleficia. Carpz. Prax. crim. Qu. 27. num. 2. adeo ut
 magis ad animum & voluntatem in delictis respiciatur, quam
 ad exitum. Lib. 14. ff. ad L. Cornel. de Sicar. Non enim a-
 ctiones hominum ex eventu, sed ex consilio æstimandæ.
 Andr. Tiraquell. de poen. temperand. caus. 51. num. 7. & 9.
 II. requiritur damnus Domini, dict. text. i. Feud. 17. Matth. 95
 de Afflic. addit. text. num. 9. Tib. Decian. tract. crim. Lib.
 7. cap. 17. num. 11. quod quidem in dubium est, si hoc dam-
 num intenderit Vassallus secreta denunciando, & hoc dam-
 num quoque fuerit secutum, ubi iuris jurandi Religionem,
 qua obstrictus Domino erat, violat manifeste, & delictum
 hoc ita omnibus numeris consumatur, sed & idem obtine-
 bit, si nullum damnus hac ratione Domino sit allatum.
 Quippe malitia Vassalli, quantum in ipso est, jam penitus 96
 est consummata; Eventus vero ut sc. ita damno afficiatur
 Dominus, non fuit in potestate delinquentis Vassalli, ut hinc
 illa

illi commodo esse nequeat, quod damnum nullum fuerit il-
 97 latum. Hinc & textus feudalis *i. Feud. 17.* non eventum sed
 malam intentionem Vasalli considerat, id saltem exigendo, ut
 scienter & in damnum Domini facta fuerit denunciatio. Hieron.
 Gigas *Tract. de Crim. lese majest. Rubric. qualiter & a*
quibus Crim. lese majest. committ. Qu. 21. num. 8. Schrad. *dict.*
 98 *cap. 5. num. 50.* III. Requisitum est ut Denunciatio facta fue-
 rit invito Domino, quod expresse requirit Feudista *i. Feud.*
17. dum juramento fidelitatis hanc inseruit clausulam; si ali-
 quid mihi de secreto manifestaveris, illud sine tua licentia
 99 nemini pandam. Schrad. *de feud. P. 9. cap. 5. num. 54. in fin.*
 Cujus manifesta ratio est, quod volenti non fiat injuria, *Cap.*
 100 *scienti de Reg. J. in 6to.* non poterit citra causæ cognitionem
 an illa requisita adsint constare; Imo spatium legale indul-
 gendum Vasallo, ut probet se sine dolo & non in damnum
 Domini denunciafle. Conf. Rosenth. *de feud. cap. 10. Concl.*
12. n. 6. & seqq. Notandum vero quod hæc nostra Asserta
 Exceptionem patiantur in Criminibus supra exceptis & si quæ-
 dam prædictarum personarum suam suorumque injuriam per-
 sequatur & aliis casibus, ubi omnes, salvis tamen iis quæ in
 præcedentibus affirmavimus ad accusandum & deferendum
 admittuntur nec Exceptio illegitimationis locum habet Carpz.
Pr. Crim. P. 3. Qu. 104. num. 23. 24. 30. 31. 40. Meier. *cit.*
Loc. §. 20. p. 812.

Hæc aliæque personæ, de quibus Doctores fusius agunt,
 delinquentes denunciare prohibentur. Ex quibus facillime
 intelligendum, quæ nam personæ econtra denunciare queant,
 nempe, quæ prohibita non sunt,

CAP. IV.

DE

SUBJECTO PASSIVO.

SUMMARIA.

1. Subjectum passivum.	}	non temere procedat.
2. Judex ad specialem inquisitionem		3. Consultat prius Scabinatum.
		4. Nemini

de Subjecto passivo.

4. Nemini defensio est deneganda.	34. Opinio Carpzo.
5. Princeps defensionem auferre non potest.	35. Infans taliter delinquens virgis castigandus est.
6. Rationes.	36. Num pœna sit mitiganda ob minorennitatem?
7. Ex officio debet dari Reo defensor.	37. Num ob Senectutem?
8. Utrum denunciatus Innocentiam suam demonstrare volens admittendus sit, antequam ad Articulos inquisitoriales respondeat? n. 16. Limit. ibique Prajud. n. 17.	38. Num ob adversam Valetudinem?
9. Resp. Scabinorum Lipsiensium.	39. Num ob furorem?
10. Sparium legitimum, ad defensionem introducendam denunciato est dandum.	40. Num ob melancholiam.
11. Opinio Jul. Clar.	41. De favore surdi ac muti.
12. Limitatur de jure Saxonico.	42. Dormientes si delinquant nulli pœne subjacent.
13. Prajudicium.	43. Limitatur.
14. Copia Processus cujus Sumptibus danda sit?	44. De delictis ebriorum.
15. Limit.	45. Ignorantia facti regulariter a pœna excusat.
16. Fama judicij ob oculos est ponenda.	46. Exemplum. 47. 49. 50. 51.
17. Quom. probanda.	48. Limitatur.
18. Munus bona fama, ob innocentiam in judicium non est deducendus.	49. Quatenus spontanea Confessio mitigat pœnam.
19. Rationes.	50. Rationes. 54.
20. Vita ante acta observanda est.	51. Prescriptio tollit delictum.
21. Cicero.	52. Ampliatur.
22. Num Reus denunciatus expensas recuperari possit?	53. Diutina, denunciato, in Carceribus detentio mitigat pœnam.
23. Prajudicium.	54. Rationes.
24. Num iudex defensiones Reo denuncianti ex officio querere & supplere debeat?	55. Reus criminis non punitur, si se tortura purgaverit.
25. Ord. Crim.	56. Quaestio.
26. Rat.	57. Tres diversas opiniones Doct.
27. Iudex non debet Defensiones denunciati impedire.	58. Peritia delinquentis mitigat pœnam.
28. An iudex exceptiones a denunciato omittas debeat supplere.	59. In specie ex quibus causis cujusque criminis pœna sit remittenda demonstratur remissive.
29. Infantes delinquentes non possunt puniri.	60. Furtum non committitur si contrectans putat Dominum non fore inuitum.
30. Gail. & Dauboud. opinio.	61. Idem est si putet contrectans Dominum esse inuitum cum tamen non sit.
31. Exemplum,	62. Necessitas famis furem a pœna ordinaria excusat.
	63. De moderamine inculpata turba remissive.

F

68. In

69. In casu homicidii a pluribus in rixa commissi pœna homicidii debet mitigari.
69. Dolus, qui si non adest homicidii pœna locum sibi non vindicat.
70. Culposum homicidium non punitur pœna ordinaria.
71. Casuale homicidium nulla prorsus pœna coercendum est.
72. Quid obrineat si ex Medicorum aliorum culpa decefferit?
73. Bannitus impune interficitur.
74. Viarum obsessores & nocturni Pro-palatores impune interficiuntur.
75. Questio.
76. Pater adulterum Filia impune occidit.
77. Permittitur quoque marito occidere adulterum.
78. Quatenus Reus in Crispine Parricidii & infanticidii excusandus sit. 79. 80.
81. Questio.
82. Non omnis mutatio nominis pœna falsi punitur, sed quædam etiam impunitæ sunt.
83. Quam pœnam excludit penitentia.
84. Ignorantis in expendente, vel possessio non dolosa falsæ monetæ excusat a pœna.
85. Ex variis causis mitigatur pœna adulterii remissive.
86. Idem obrinet in crimine Incendii, & aliis delictis.

Subjectum passivum sunt personæ adversus quas denunciatio dirigitur, qua in re iterum animadvertendum, num ex causa speciali Reus denunciationi non subiaceat; Non enim sufficit ad denunciationem rite proponendam, ut denunciator prius suæ ipsius personæ rationem habeat; sed ut & insuper, & ejus quem denunciare intendit, personam consideret, necesse est; denunciari autem regulariter possunt omnes tam mares, quam sceminae, tam puberes, quam impuberes, l. 4. C. de autorit. præstand. l. 37. §. 1. ff. de Min. tam liberi, quam servi, l. 12. ff. de Accus. & Inscript. utut negari non possit, hanc regulam Limitationes suas habere, sed quia delatorum non sit, super delictis ac personis cognoscere, ac pronuntiare, quæ punibilia, & denuncianda sunt, quæ non, ut loquitur glossa ad Art. 2. lib. 1. Sächsensp. & quoque Emer. Rosbach Pract. crim. lib. 1. cap. 11. n. 17. Cognitio enim juris ad ipsos non spectat, sed ad judicem. Salycet. ad l. ea quidem C. de Accus. n. 13. ideoque etiam cuilibet suæ notæ relinquitur. Monendum autem est, quod antequam inquiretur in Reum, hoc est, judex specialem inquisitionem & capturam contra denunciatum instituat, necesse sit, ut præcedant legitima indicia ad denunciatum delictum sufficientia.

Cum

Cum non levis injuria irrogetur, homini non infamato, si contra eum specialiter inquiratur. *cap. qualiter & quando 17. X. de Accus.* Nec potest judex temerario ausu & motu proprio quibusvis improbis delatoribus aures credulas locando, ad inquisitionem, per quam sæpe honestarum piarum & innocentium Familiarum Splendor & dignitas maximopere læditur, prorumpere. Quem in finem saluberrimus in foro Saxonico 3
 mos obtinet, ut antequam procedant ad inquisitionem iudices, soleant non propria autoritate ad inquisitionem devenire, sed regulariter consulant Scabinatus, missis simul iudiciis, an justam inquirendi causam habeant nec ne. *Bech. in Comment. ad ff. Tit. de Accus. & Inscript. obs. Pract. n. 12.* Ique 4
 ipsis injunctum est in *Ord. Pol. de Anno 1612. tit. von Justitiens-Sachen. n. 5. in fin. ibi:* Da aber in einem oder dem andern Fall unsern Amt-Leuten erhebliche Zweifel vorfielen/sollten sie zuvor/ ehe sie zu dem Inquisition-Process schreiten/ so wohl auch folgendes sich in den Schöpffen-Stuhl des Richten zu belegen oder in unserer Regierung Bescheids zu erhohlen schuldig seyn.

Indubitati autem juris est, ipsum Reum Innocentiam suam probare volentem admittendum, & audiendum esse, etiam si appareat, justam defensionis causam non subesse. *Hipol. de Marfil. in Pract. §. quoniam num. 31. 32. Matth. Wesenb. in Paratitl. ff. de Accus. num. 12. vers. item quod Reo.* Hoc enim jus naturale postulat, ut quivis Reus audiatur, nec cuiquam defendendi facultas adimatur; Nequidem a Principe, *L. 3. §. si ad Diem ff. de Remil. L. 7. C. de jure Fisci Clem. Pastoralis de re judic. Alex. Lib. 7. Consil. II. num. 1. Cravett. Consil. 592. num. 28. & Consil. 657. num. 57. Nicol. Reufn. Lib. 2. Decis. 10. num. 10. Jul. Clar. Lib. 5. Sent. §. ult. Quest. 49. n. 13.* quia Princeps, si ea evertere conatur, quæ sunt juris naturalis contra rectæ rationis dictamen & conscientiam suam agit. Multo minus Consuetudine defensio Rei intercipi potest, quod alias nihil esset aliud, quam innocentem condemnare. Imo ex officio dari debet Reo defensor, qui acta inspiciat, atque ex iis, innocentiam, quantum fieri potest, deducat. Unde est, quod dicant Doctores Defensionem homini

- 8 mini ab homine non esse denegandam, imo ipsi Diabolo permissam. Hinc queritur primo: Utrum denunciatus Innocentiam demonstrare ac deducere volens audiendus sit, antequam ad Articulis inquisitionales responderit? Accidit enim saepius dicit Carpz. *in Pract. crim. P. 3. Quest. 15.* ut delinquentes super Articulis inquisitionalibus interrogati respondere nolint, innocentiam suam allegantes, ad ejusque probationem se offerentes, eo fine & intentione, ut processum inquisitionum avertant, & effugiant: quo casu an audiendi sunt, dubitari potest? Domini Scabini desuper consulti arbitrati fuere, bene advertendum esse, quidnam denunciatus probare intendat; Etenim si dicat, se minus gravatum, aut crimen delatum tale non esse, propter quod Inquisitio adversus honestam personam formari possit ac debeat; idque probare & legitime deducere, ac per id capturam & inquisitionem avertere velit, dubium non est, quin admittendus sit; ne scilicet facultas exceptiones declinatorias opponendi ipsi adimatur, ac Inquisito denegetur beneficium hoc, quo in processu ordinario quilibet accusatus gaudet, *L. 19. C. de Prob.*
- 10 *L. pen. & ult. C. de Except.* Ad defensionem parandam spatium legitimum Denunciatio est indulgendum, quo durante adulteriora progredi iudex non debet, Farin. *Quest. 39. num. 3. & 7.* quantum vero illud sit, discretioni iudicis definiendum merito relinquitur qui illud pro gravitate causae, & difficultate probationis determinabit.
- 11 Innocentiam suam deducturo, actorum non modo, sed & ipsorum quoque indiciorum Denunciatio, quamvis non petenti ob defensionis favorem a iudice danda est, per trad. *Jul. Clar. Lib. Sent. §. ult. Quest. 49. num. 2. & L. 19. ff. de pen.*
- 12 In foro autem Electoratus saxonici denunciatio vel ejus Advocato copia Actorum inquisitionalium exhiberi non solet; sed facultas saltem in iudicio, praesente iudice, & Scabinis, perlustrandi illa conceditur; ut ex iis cum testimonium dactorum atque indiciorum qualitatem, aliaque intentione sua inservientia excerptat, Carpz. *P. 3. Quest. 15. num. 101.* ibique
- 13 tali praedictio confirmat: *Ob euch nun wohl die Inquisition Acta*

Acta und der Zeugen Aussage zu durchsehen verweigert werden will/ in Betrachtung/ daß nach eröffneten Zeugniß der Gegen- Beweis/ deme die Defension zu vergleichen/ nicht zuläßlichen/ dieweil aber dennoch solches allein in ordentlichen Bürgerlichen Processen stat hat, und auf die peinliche und Inquisition-Process nicht zu ziehen/ noch Inquisiten zu Ablehnung des wieder ihm vorhandenen Verdachts und Indicien, so fürnehmlich aus der Zeugen Aussage herrühren, und zu Ausführung seiner Defension nicht was zu verweigern/ so werden auch euer und euer Advocato so wohl der Zeugen Nahmen und Attestata, als die gansen Inquisition Acta zu durch sehen vorgelegt und ihre nachmahls mit euer defension und Unschuld nothdürfftig gehört. Quæ tamen communicatio Actorum fit sumtibus e- 14
jus, qui defensione utitur. Br. in Process. Inquis. cap. 7. membr. 3. num. 19. Nisi persona communicationem petens sit pauper, 15
quo casu ne innocentia egentis personæ indefensa maneat, sumtus ex publico veniunt erogandi, Constit. Crim. Art. 47. ibi:
Wo aber der Beklagte oder seine Freundschaft solchen obgedachten Kosten Armuth halber nicht ertragen oder erleiden möchten/ damit denn nichts desto minder das Ubel gestrafft/ oder die Unschuldige wieder Recht nicht übereilet werden, so soll die Obrigkeit oder das Gericht die Kosten darlegen/ und der Richter in Rechten verfahren. Si autem denunciatus hoc unicum a- 16
gat, ut innocentiam suam aliamve exceptionem probet, quo a pœna delicti ordinaria liberetur, tunc eum non audiendum esse, priusquam ad articulos inquisitionales responderit, & ita 17
pronunciavit Facultas juridica Lipsiensis teste Carpz.

Daß Inquisitus vor allen Dingen auf die verfaßten inquisitional Articul sich einzulassen und zu antworten schuldig, ehe und zuvor solches geschieht/ mag er mit Ausführung seiner Unschuld/ dazu er sich anerbotten; nicht zugelassen werden, er wolte denn so viel darthun/ und beybringen, daß der Inquisition Process aus erheblichen und rechtmäßigen Ursachen wieder ihm nicht anzustellen wäre/ auf solchen Fall würde er vor gethaner Antwort mit der anerbottenen defension billich gehört/ Defensione jam suscepta fama judici est ob oculos ponenda a denun- 18
ciato.

- 19 ciato. Probari vero potest non solum per testes, sed etiam per literas & instrumenta, nihil enim regulariter inest, anne verbis aut scripto fides nobis de re aliqua fiat, vid. Mascard. *de Prob. Lib. 2. concl. 751.* Cravetta *Cons. 411. num. 63.* Habetque insignem effectum bona fama, quando Denunciato testimonium de aliquo negotio perhibendum est, videmus enim & lege sancitum & moribus comprobatum esse, ut asfertio unius gravis & honesti viri plus fidei faciat, quam si
- 20 multi leves & infames testes quid garriant; Munitus bona fama ob innocentiam in iudicium non est deducendus. Hinc si contra Reum est alicujus criminis indicium, pro denuncia- to vero bona, honesta, & probata fama stat, non poterit Reus vigore illius indicii, torqueri, *L. 5. §. 6. ff. de re mil.* vid. Oldenkop. *Tit. 4. obs. Crim. 17.* quandoquidem qualitas vite præcedentis, ex qua bona fama orta est, hujusmodi indicium
- 21 plane elidit, Bauriz. *in capit. cap. 1. num. 8. ibique alleg.* Juris enim & regulariter quilibet præsumitur bonus, & honestus, expers delicti, & innocens, usque adeo, ut quotiescunque ex actu aliquo possunt capi duo intellectus, quorum unus in delictum incidit, alter vero non, ille accipiendus est, qui delicti expers est, & delictum magis excludit, quam inferat, Menoch. *de præsumt. Lib. 3. Præsumpt. 12. n. 65.* Gail. *Lib. 2. obs. 110. num. 5.* æquum enim est, ut boni nominis finceritas bono sit Patrocinio, Damhoud. *in Prax. crim. cap. 26. n. 29.* & qui olim bonus probatus fuit, & hodie talis præsumitur. *L. 5. §. 6. ff. de re mil.* Attendendam etiam semper esse vitam ante actam; nam ex vita ante acta apparet an dolo, an vero ex errore aut impetu peccaverit, Menoch. *L. 3. Præf. 141. num. 14.* Mascard. *Concl. 72. num. 14.* Imo semper intellectus hominis debet esse benignus, ut bonum potius quam malum de proximo suo credat & præsumat, Bald. *in L. 4. C. si servitus vind.* Cravetta *Consil. 44.* Eleganter er- go Cicero pro Roscio, *Nonne ignis in aquam coniectus, continuo restringitur, & refrigeratur; Sic reservans falsum crimen in purissimam, castissimam vitam collatam, statim concidit & extinguatur?* Denunciatus Reus propter Præsumptiones

nes ex vita antea acta ortas, si innocentiam suam deduxerit, num expensas recuperari possit, dubium est, cum innocens fuerit, nec deliquerit, ut puniri amissione Expensarum posse non videatur? Verum licet innocens quoad poenam ex Delicto infligendam, a quo etiam absolvitur, non vero quoad Inquisitionem, cui vita sua antea acta causam dedit, ut proinde damno non afficiatur, quia damnum, quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur, L. 202. ff. de R. J. Br. in Proc. Inquis. cap. 9. num. 2. Dn. Stryck. Diss. de vita antea acta cap. 4. num. 17. Hinc ibi, eodem, eodem referente, pronun-²⁵ ciari solet. Daß zwar Inquisitus so viel in actis ausgeführt/ daß er der zugemutheten Zauberey halber unschuldig; Weil aber dennoch erhebliche Indicia wieder ihm anfänglich verhanden gewesen/ dadurch diese Inquisition verursachet worden/ zumahl man auch sonst seines geführten Wandels sich solcher Uebelthat wohl zu ihm versehen können/ ist er die Unkosten dieser Inquisition zu erstatten schuldig. B. R. W.

Judex qui alias non tenetur supplere, quæ sunt facti, We-²⁶ senb. de Pact. n. 4. in Criminalibus vero defensionem, quæ ex actis apparet etiam nullo defendente, adducere potest, Idque Imperat. Carol. V. disertis verbis observari iussit, in Ord.²⁷ Crim. Art. 47. in Prin. So in dem istgemeldten Fall der Bes-
 klage die angezogene Uebelthat verneinet/ so soll ihm alsdenn fürgehalten werden/ ob er anzeigen könnte/ daß er der auffgeleg-
 ten Missethat unschuldig sey/ und man soll den Gefangenen son-
 derlich erinnern/ ob er könnte weisen und anzeigen/ daß er auff die Zeit/ als die angezogene Missethat geschahen/ bey Leuten auch am Enden und Orten gewest sey/ dadurch verstanden, daß er die verdachte Missethat nicht gethan haben könnte/ und solche Erinnerung ist darum noth/ daß mancher aus Einfalt oder Schrecken nichts fürzuschlagen weiß/ ob er gleich unschuldig ist/ wie er sich deß entschuldigen und ausführen soll. Nam inqui-²⁸ sitio ita facienda est, ut non tantum non auferantur denun-
 ciatio defensiones suæ, sed etiam ut ex faciliores reddan-
 tur, & ut Reus, si innocens sit, se tueri facilius possit. Jacob Schult. ad Modest. Pist. quæst. 125. Et iudex non debet ipse²⁹ defen-

defensiones impedire, sed potius adjuvare eundem, bene perpendens illam Christi sententiam qua mensura mensi fueritis, eadem mensura iudex districtus remittitur vobis, quæ in hac materia allegatur, in *cap. qualiter & quando X. de Accus.* Accedit, quod iudex Exceptiones a denunciato omittas quæ favorem & defensionem denunciati, debeat supplere. Rosb. *Prax. civ. lit. D. defens. n. 12.*

- Denunciatio & Inquisitione instituta legitimeque peracta, si denunciatus, convincatur criminis non omnis cessat favor. Sic favent jura denunciato *ob etatem*; Infantes enim (qui scilicet nondum expleverunt septennium, *l. 18. pr. C. de jure delib. l. 1. §. 2. ff. de Administr. Tut. l. 14. ff. de spons.*) ipso jure absque alia restitutione impunes sunt, Menoch, *de A. F. Q. L. 2. Cas. 329. n. 1.* In infantes namque animus nocendi non cadere, probatur ex *l. 12. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* unde nec Rei delicti fieri possunt, cum animus & propositum maleficia distinguat, *l. 1. §. 3. ff. si quadrupes Paup. feciss. dic. l. 53. pr. ff. de Furt. l. 14. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Jacob. Menoch. *de arbitr. judic. Quest. cas. 29. & consil. 1197. n. 11.* Carpzov. *Pr. crim. Quest. 1. num. 18.* Et cum hoc coincidunt, quæ habentur in *constit. crim. Art. 179.*
- 32 Der Jugend oder anderer Gebrechlichkeit halber wissentlich seine Sinne nicht hätte. Et licet hanc assertionem multi Doctores generaliter non admittant, sed infantes extraordinarie puniendos esse, contendant, si doli sint capaces, hincque in illis deprehendatur, Gail. *Lib. 2. obs. no. n. 32. & seqq. Damhoud. in Prax. crim. cap. 84. n. 3.* ubi dicit: *Pueros nostra etate nequiores esse, quam prisca temporibus, hodieque infantes, melius scire ludere ad taxillos & alios decipere,*
- 33 *quam majores triginta annorum.* Et inter alia ad dolum infantum comprobandum refert exemplum cujusdam pueri 5. annor. Deum blasphemantis & propterea a Diabolo e
- 34 manibus patris erepti. Verum opinionem priorem communem, nec ab illa recedendum esse monet Carpzov. *Prax. crim. Quest. 143. n. 10.* Bachov. *ad Treutl. Vol. 2. D. 32. th. 6. lit. b.* Sebast. Vant. *de nullit. Process. cap. de nullit. Sent.*

& inhab. s. defect. mand. n. 9. & seqq. Farin. Qu. 92. n. 50.
 ubi infimul responder exemplo a Damhoud. allegato. Conf.
 Molin. Tr. 2. disp. 679. n. 7. & 8. Dn. Stryk. in disp. de Del.
 impub. c. 2. num. 29. seqq. Interim tamen infantem taliter 35
 delinquentem virgis paternis corrigi posse, docet cum an-
 nexo præjudicio Carpzov. dict. l. n. 18. Num vero poena 36
 sit mitiganda ob minorennitatem? Vid. Müller. in Dissert.
 de juvenili calore Sect. 4. th. 10. Quod attinet Senectutem
 iudex ex circumstantiis, & qualitatibus concurrentibus potest
 tolerabiliorem custodiam seni decernere, Carpz. P. 1. quest.
 3. n. 45. imo certis in casibus de quibus alleg. Carpz. P. 3. q.
 144. per tot. mitius sunt puniendi, ibique vid. præjudicium.
 Senes quippe decrepiti & deliri habent sensum puerilem,
 Accurs. ad l. 16. C. de Don. & bonam partem mentis amiserunt,
 Stephan. ad Const. Carol. n. 4. Adversa valetudo qua- 73
 tenus delinquentem excuset a poena, conf. idem Carpz. alleg.
 loc. n. 40.

Eiusdem conditionis sunt Furiosi, & cum infantibus 39
 semper comparantur, cum & hi quid agant, ignorant, *Can.*
aliquos s. q. 1. caus. 15. eosque calamitas & fati infelicitas ex-
 cular, l. 12. ff. ad L. Cornel. de Sicar. cum ipso furore jam sa-
 tis sunt puniti, l. 14. ff. de offic. præf. ibique Gloss. impune
 ergo admittendum quod per furorem alicujus accidit, non
 secus ac si casu accidisset; l. fin. in fin. ff. de Administr. &
 pericul. tut. ampliationem hujus assertionis vid. apud Jason.
 in l. furiosum C. qui restam. fac. poss. Fab. in Codic. Tir. ad L.
 Cornel. de Sicar. def. 1. n. 1. Vasqu. Lib. 1. Contr. jur. 96. n. 9.
 Molin. Tract. 3. disp. 38. n. 4. Carpz. alleg. loc. qv. 145. ibi-
 que præjudicio confirmat.

Ob Melancholicam; qua si qui laborant, favore quo- 40
 dam digni censentur, ubi tamen Melancholix gradus probe
 sunt discernendi; si enim sunt, in quibus Melancholia pro-
 pter animi mœrorem intellectus & rationis quandoque per-
 turbationem quandam producit, iis parcendum est, cum de-
 liberato animo, quæ agunt, non censeantur, Menoch. Conf.
 83. n. 25. ut etiam ejusmodi melancholici ad avtochiriam pro-
 lapsi

lapſi commiſeratione digni ſint, Perez. in *God. de his qui ſibi mort. n. 5.* & generali Conſuetudine juris Saxon. honeſta ſepultura non privandi. Carpz. in *jurispr. conſiſt. L. 2. deſ. 376.*

41 Pari ratione inter illos, qui impunitate gaudent lurdi ac muti connumerantur. Verum hoc ſecundum communem Doct. opinionem non aliter, quam ſi ſimul rationis ac intellectus exilium patiantur, hoc enim apparente, ab extra ordinaria etiam pœna abſolvendi, Farin. *q. 98. n. 159.* Carpz. *q. 147. n. 9.* Dn. Stryk. *Tract. de jur. ſenſ. Diſſ. 4. c. 5. n. 14.*

42 Et dormientes, dum nocte de lectis furgunt, delinquere poſſe ſatis conſtat; Et Bartol. *ad L. ut vim. 3. ff. de j. & j.* exemplum refert de quodam Piſano, qui alto ſopore ſuppreſſus, ſe proprio auxilio armaverat, ac multos oppreſſerat. An vero ejuſmodi delinquentes puniri poſſint, diſquiri ſolet? non vero ab iis pœnam eſſe ſumendam docet Farin. *Qu. 98. n. 63.* aliique Doct. magno numero ab ipſo relati. vid. Menoch. *de A. j. Q. lib. 2. caſ. 327. n. 5.* Molin. *Tract. 3. Diſp. 38. n. 10.*

43 Ut autem vera impunitate gaudeat, qui dormiens deliquit, requiritur, ut nullius culpæ Reus ſit, ſi itaque ſciſcit, ſe in ſomno aliis ſolere eſſe pernicioſum, curare debet, ut inermis clauiſo cubiculo ſolus dormiat, & ſi hoc non fecerit, ſed ita peccaverit, extraordinariæ pœnæ ſubjiciendus, ſicuti Putator, qui tranſeuntes non admonuit, Farin. *diſt. qv. 98. n. 73.* Damhoud. *Pr. crim. cap. 84. n. 13.* Gail. *lib. 2. obſ. 110. n. 30.* Molin. *Tr. 3. Diſp. 38. n. 10.* Bachov. *ad Treuil. Vol. 2. diſp. 32. th. 16. lit. D. & E.*

44 Alii excipiunt profunde ebrium, ſi ab hoc committatur delictum, niſi ſit ebrioſus, aut ſciat ſe ebrium rixas vitare & manus continere non poſſe. Qua de prolixè Carpz. in *Pract. crim. qv. 146.* & quos ibi citat. Confer. *Hahn. ad Weſenb. Tit. ad L. Cornel. de Sicar. n. 24.* Gail. *obſ. 110. n. 27.*

45 Ignorantia facti regulariter a pœna excuſat, præcipue ſi facti alieni, Bartol. *ad L. ſin. ff. ſi quis teſtam. lib. eſſe juſſ. n. 2.*

46 Unde receptatores Latronum ac bannitorum non tenentur, pœna aliqua, ſi eos ignorantè receperint. *L. 2. C. de his qui latron. recep. Gail. d. P. P. l. 2. cap. 10. n. 6. & lib. 2. obſ. 48.*

n. 3. Colleg. Jurid. argentorat. Tit. de Recept. lib. 4. Simi-
 liter qui falsam monetam expenderunt, in totum excusan-⁴⁷
 tur; modo ignorantia non sit affectata, sed legitima, quæ in⁴⁸
 dubio juramento probanda. Harpr. ad §. 7. 7. de publ. jud.
 n. 63. Carpz. qv. 42. n. 108. seqq. Mascard. de Prob. vol. 2.
 Concl. 881. n. 1. & seqq. Sic pœna incestus quoque non ten-⁴⁹
 entur Confanguinei, si ignoranter incestus nuptias contraxe-
 rint, Nic. Boer. Decis. 264. n. 13. Jacob. Menoch. lib. 2. arbitr.
 jud. quest. Cent. 6. Cas. 502. n. 83. Prosp. Farin. Part. 5. oper.
 crim. qv. 147. n. 161. & seqq. Paul. Chiel. de pœn. omnif. cott.
 qv. 3. n. 6. vers. si vero contraxerunt ignorantes &c. Et in⁵⁰
 totum absolvendus, qui iusta ignorantia deceptus mulierem,
 cujus Maritus adhuc vivit, duxit Gail. Lib. 2. observ. 48. n. 6.
 Uterius, qui sibi in matrimonium viduam, anno luctus non-⁵¹
 dum præterlapse, assumit, infamia notatur, verum non aliter,
 quam si sciens hoc fecerit, ignorantia enim facti, & hic
 relevat & excusat. L. 11. §. fin. de his qui not. infam. Faverur⁵²
 Reo, qui crimen commissum judici sponte confitetur, desert
 ac indicat, ita ut pœna mitigetur, semper enim mitius agen-
 dum statuunt cum sponte confesso, quam cum convicto, per
 can. 11. caus. 12. quest. 1. Petr. Theod. Colleg. crim. cap. 10.
 lib. 4. tum, quod is, qui confessus est sua scelera mitericor-⁵³
 diam consequatur. L. 1. C. ne tur. vel curat. vestigal. Avrb. no-
 vo jure C. de pœn. jud. qui mal. judic. cap. ult. & ibi gloss. de
 Fart. cap. inter corporalia vers. sane quoniam X. de translat.
 Episcop. de quo vid. plura ap. Tiraquell. Tract. de pœn. caus.
 30. Tum propter textum juris Sax. in l. 2. Landrecht. Art. ⁵⁴
 14. vers. Kömmt er denn ohne den Todt vor Gericht / und
 bekennet er es / ehe man über ihn klaget / und beut sich dar um
 iurecht / man soll ihm seinen Hals nicht vertheilen. Et paulo
 post: um den todten Mann aber mag ihm niemand von den
 Hals sprechen / alldieweil er sich dar um zu recht bot ehe man
 auff ihn klagte. Quæ verba sane manifeste probant in foro
 quoque saxonico mitius cum eo agendum esse qui propria
 sponte crimen confitetur, prout textum illum ita inducit
 Petr. Heig. Part. 2. qv. 32. n. 33. Andr. Tiraquell. de pœn.
 G 2 temper.

Cap. IV.

52 *temper. Caus. 30. n. 1. & seqq. Foller. in Pract. crim. verb. & si constebuntur Part. 1. num. 82. Reufn. Libr. 2. Decif. 16. Petr. Theod. in Colleg. crim. Disp. 10. th. 4. in Q.*

55 Per Præscriptionem etiam delinquentibus impunitas contingit. Cum enim Reorum defensiones admodum sint favorabiles, & fatius sit impunitum relinquere facinus nocentis, quam innocentem damnare, *l. 5. ff. de pæn. ideoque Leges Præscriptionem introducere, vi cujus crimina, vel potius accusationes & inquisitiones de criminibus tolluntur. Ex summa enim factorum incertitudine, ex diuturnitate temporis proveniente, facillime evenire potest, ut innocentes, in quos alicujus delicti commissi suspicio cadit, indebita afficiantur poena, aut defensionis Beneficio priventur, utpote quod post longum temporis lapsum & probationum interitum maxime difficile redditur, vid. Lauterb. in Disp. de Præscrip. crim. th. 10. Nicol. Boer. Decif. 26. num. 5. & seqq. Viv. in com. opin. Lib. 1. vers. accusatio falsi Hippol. de Marsil. Conf. 117. num. 40. Prosp. Farin. in Prax. crim. Lib. 1. Tit. 1. quest. 1. num. 68. & qv. 10. n. 1. Bursat. Vol. 2. Conf. 225. num. 145.*

56 Quam adeo veram existimat Ancha. & Rocch. de Curt. ut judex denunciatum legitima præscriptione tutum condemnans decapitari debeat, si ipse eum decapitari fecerit. *in cap. fin. X. de Consuetud. quos refert & sequitur Paris. Vol. 4. Consil. 196. num. 6. & post eum Prosp. Farin. dict. quest. 10. num. 2.*

57 Perpeffus diutius carceris squalores, præsertim si præter culpam suam ob moram judicis fuerit detentus, mitiori poena debet affici, cum poenæ non levem partem sustinuerit ad huc, ut ulterius non debeat puniri, prout de hoc est textus optimus *in l. omnes 23. C. de pæn. nec in concinne ex hac E. probatur, Carceris diuturnitatem minuere poenam, Viv. Decif. 201. Si enim diuturnitas poenam exilii minuit, nulla est causa cur non alias etiam poenas minuatur. Tiraquell. de pæn. temp. caus. 41. Paul Merenta inter Consilia Criminalia Ziletti Vol. 2. Conf. 91. num. 66. Hartm. Pistor. obs. 177.*

58 *num. 27. & 28. Certe enim, misericordia digni videntur, quibus*

quibus diutius Carcer domus fuit, tam mala mansio & pœna molestissima, ut quæ libertatem nobis aufert, rem omnium charissimam, preciosissimam & inæstimabilem, quamque nemo bonus, nisi cum anima simul amittit. Farin. *Lib. 1. Tit. 4. qv. 27. n. 1. & 2.*

Notissimi quoque juris est neminem supplicio tradi posse, nisi antea Delictum, de quo est denunciatus ipse confessus, vel desuper legitime convictus fuerit *L. 16. C. de pœn.* Cum autem sæpissime contingat, quod sufficientes testes haberi non possunt, ut in delictis occultis & facti transeuntis, nec ipse Reus, contra quem tamen gravissima militat indicia, factum fateri nolit, ideoque tortura inventa est, mediante qua Reus aut confiteri scelus aut suam innocentiam probare compellitur. Si itaque equuleo impositus, ejus cruciatus perpeffus fuerit, & factum pertinaciter negaverit, tunc unanimis Doctorum sententia est, indicia quibus gravatus erat tortus, purgata esse, eumque etiamsi forte sit nocens, absolvi, liberari ac dimitti debere, Bartol. *in L. ult. ff. de Quest. n. 1. Zang Tr. de Quest. & Tortur. Cap. 5. n. 2. Boer. Decis. 163. n. 9.* Illud adhuc hoc loco quæri possit, si denunciatus legitime duobus testibus omni Exceptione majoribus convictus fuerit, judex vero eum nihilominus tormentis subijceat, nescius, alterutrum, sive convictus, sive confessus fuerit, ad condemnationem sufficere, reus autem tormenta toleret, & in negatione perseveret, an aliqua pœna affici debeat, an vero absolvi? Abeunt hic Doctor in tres diversas opiniones. Alii qui enim pœna ordinaria Reum plecti debere volunt, inter quos est Anton. Gomez. *var. Resol. Tom. 3. Cap. 13. num. 70. Covaruv. Pract. Qv. cap. 23. n. 5.* Alii e contra statuunt, reum in totum absolvendum esse, Cravetta *conf. 287. num. 3. Hippol. de Marfil. in Pract. crim. §. nunc videndum n. 26. Boer. Decis. 163. num. 14.* Alii denique reum in totum dimitti non debere, neque tamen ordinaria sed extraordinaria tantum pœna puniendum esse, dicunt Farin. *qv. 40. num. 11. Zœf. ad ff. Tit. de qv. num. 6. Wefenb. Th. 11. eod. Carpz. qv. 125.*

- n. 24. *seqq.* ubi etiam secundum posteriorem sententiam responsum esse, annexo præjudicio testatur.
- 62 Ob artificum excellens meretur denunciatus in jure favorem per *L. 31. ff. de pœnis. Gail. Lib. 2. obs. 100. num. 41. Farin. Qv. 98. n. 134. Tiraquell. de pœn. temp. caus. 49. & seqq. Carpz. Quest. 149. n. 65. Hippol. de Marfil. in pr. crim. §. opportune num. 6. & in L. qui falsam monetam n. 66. in fin. ff. ad L. Cornel. de fals. Brederod. in Enchirid. Caut. P. 2. tom. 3. tit. 15. Caut. pen. num. 5. Benius de PriviL. JCior. PriviL. 51.*
- 63 Hactenus de generalibus impunitatis causis egi, utpote quæ plerisque delictis applicari, ac impunitatem præbere possunt, præter quas plures adhuc alias existere, quæ ad mitigationem pœnæ sufficere queant, dubitandum prorsus non est; nunc ad specialia me confero; in specie autem Inquisitionis plurimum commodi & adjumenti afferunt omnes illæ causæ, ex quibus pœnam cujusque delicti remittendam, ac quandoque mitiorem aliquam extraordinariam irrogandam
- 64 esse, E. g. in furto, si contrectans putat, dominum non fero invitum. §. 7. *ff. de obl. que ex del. nasc. L. 46. §. 7. ff. de Furt. L. 76. ff. eod. Menoch. Lib. 2. A. Q. Cas. 298. Farin. Qv. 174. n. 142. Perez. ad Cod. n. 7. de furt. Molin. Tr. 2. Disp. 65 681. num. 3. Idem est, si putet contrectans dominum esse invitum, cum tamen non sit, Furtum enim non fit nisi invito Domino. *L. 48. §. 2. ff. de furt. Struv. Exerc. 48. Th. 15.**
- 66 *Br. ad alleg. L. 48. Porro summa necessitas famis furem a pœna ordinaria excusat: Carpzov. Quest. 83. n. 50. constit.*
- 67 *Crim. Art. 166. ibique Blumbl. in homicidio moderamen inculpatæ tutelæ, L. 45. §. pen. ff. ad L. Aquil. L. 2. 3. 4. C. ad L. Cornel. de Sicar. Georg. Obrecht. in Tract. de defens. cap. 12. per tot. & cap. ult. n. 25. & seqq. Matth. Coler. P. 1. Decis. 156. n. 2. Jul. Clar. Lib. 5. sent. §. homicid. num. 24. Andr. Gail. Lib. 2. obs. 110. num. 9. & seqq. Jodoc. Damhoud. in Pr. Crim. cap. 76. num. 2. seqq. Carpz. P. 1. Quest. 28. 29. 30. 31. 32. Menoch. de A. F. Q. L. 2. Cas. 277. Molin. Disp. 11. n. 5. Ant. Diana Tom. 8. Tr. 5. Res. 8. Dn. Stryk. ad §. 2. f. ad L. Aquil.*

Aquil. Boer. Decis. 168, n. 4. Cædes in Rixa sive tumultu 68
perpetrata, ubi occisor certo scire nequit, ideoque nec cui-
quam ordinaria gladii pœna imponenda est. *Const. Elect.* 7.
P. 4. Matth. Wesenb. in *Paratit. ff. ad L. Cornel. de Sicar.*
num. 29. Ægid. Bossius in *Tit. de homicid. num. 26. & 27.*
Jul. Clar. *dict. §. homicid. num. 26. & 27.* Carpz. P. 1. *Qu. 25.*
Carentia doli, qui si non adest, homicidii pœna locum sibi 69
non vindicat. *L. 1. C. ad L. Cornel. de Sicar. L. 53. ff. de Tur-*
ris L. 33. ff. de injur. L. 23. §. 2. ff. de edil. Edict. Hippol. de
Marfil. ad L. Cornel. de Sicar. unde culposum homicidium non 70
nisi pœna arbitraria punitur. L. 4. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Si-
car. L. 4. C. ad L. Jul. de adult. L. 31. L. 41. §. 1. ff. ad L. A-
quil. Ord. Crim. Carol. V. Art. 146. Clar. dict. §. homicid. num.
3. Jacob. Menoch. de A. J. *Q. L. 2. Cas. 324. n. 1. & 12. Ca. 71*
suae vero plane nulla pœna punitur, *L. 1. §. 3. in fin. ff. ad L.*
Corn. de Sicar. L. 1. & 5. C. eod. L. 9. in fin. L. 11. in pr. L. 31. L. 51.
in fin. ff. ad L. Aquil. ordin. Crim. Carol. V. Art. 146. Damhoud.
in Pr. crim. cap. 85. in fin. Gail. Lib. 2. obs. no. n. 38. & seqq.
Carpz. P. 1. *Qu. 27.* Aut si percussio seu vulnus inflictum non 72
fuerit lethale, nec occisus ex vulnere, sed culpa Medicorum,
malo regimine, vel alia ex causa & symptomate supervenien-
te decellerit, Anton. Gomez. *tom. 3. variar. Resol. cap. 3. n.*
28. & 29. Prosp. Farin. P. 5. oper. crim. Quest. 127. n. 1. Dam-
houd. in Prax. crim. cap. 75. n. 1. Bannitus etiam tanquam 73
hostis Patriæ vi constitutionis Imperii impune (quanquam
periculose Dn. Brunn. Qu. 28. ad L. Cornel. de Sicar.) a quo-
libet occiditur. Gail. de P. P. L. 2. cap. 1. n. 20. Tab. in Ar-
mament. just. p. 449. Col. 1. Impune ac licite etiam in tui- 74
tu quietis publicæ opprimuntur nocturni populatores & via-
rum obsessores. L. 1. C. quando lic. unic. sine ibique Gloss. vid.
Besold. Thes. Pract. verb. Wegelagerung Grot. de J. B. &
P. Lib. 2. cap. 20. §. 17. Conf. Br. & Perez. addict. Tit. quan-
do lic. unic. fin. jud. Tab. in Armam. just. p. 491. seqq. An 75
pro conservanda pudicitia liceat interficere violentum stu-
pratorem? vid. L. 1. §. pen. ff. ad L. Cornel. de Sicar. Pufend.
de J. N. G. & C. Lib. 2. cap. 5. n. 11. Molin. Tr. de j. & j. Tr.
3. D.

3. D. 17. n. 10. Grot. de j. B. ac P. L. 2. cap. 1. §. 7. ibique Ziegler. Balduin. de Casib. Const. L. 4. cap. 1. Caf. 15. Tab. in Argem. mam. just. p. 470. §. 9. & p. 521. §. 18. Referre hoc loco etiam placet, quod Pater possit impune occidere adulterum filiae suae, L. 20. pr. ff. ad L. jul. de adult. Farin. P. 1. Qu. 121. per tot. Menoch. de arbitr. j. Qu. Lib. 2. Caf. 356. Decian.
- 78 Lib. 9. C. 15. Ant. Matth. Tit. 3. cap. 3. num. 14. seqq. Sicuti autem Patri permissum est, occidere adulterum cum Filia adultera, quam in potestate habet, ita quoque marito concessum est, transfodere adulterum, non vero quemlibet, sed turpem ac vilem, eumque tamen in domo sua, non focerit deprehensum. L. 20. pr. & L. 24. pr. ff. ad L. jul. de adult. Damhoud. Pr. Crim. cap. 80. Perez. ad Cod. Tit. ad L. jul. de adult. n. 10. seqq. Harpr. ad §. 5. 7. de publ. jud. n. 199. seqq. Carpz. Dec. 95. num. 6. Pariter in Crimine Parricidii & infanticidii a poena ordinaria excusatur, qui Parricidium vel infanticidium commisit absque animo & proposito occidendi, L. 1. ff. ad L. Pompej. de Parricid. Ordin. Crim. Carol. V. Art. 137. Constit. Elect. 3. P. 4. Decian. in tract. crim. Lib. 9. cap. 15. num. 1. Farin. P. 5. oper. crim. Qu. 120. num. 182. Carpz. P. 1. Qu. 15.
- 79 Qu. 15. Vel si de corpore delicti per aspectum cadaveris non constat, vel si Parricidium non consummatum, aut ex iracundiae calore perpetratum fuerit, de quibus aliisque casibus, poenam Parricidii ordinariam mitigantibus vid. Carpz. P. 1. Qu. 16. seqq.
- 81 Transeo nunc ad falsi crimen. Queritur autem si aliquis dederit pecuniam testi, ut pro se testimonium dicat, testis vero in odium corruptentis & in Adversarii commodum testificetur, valebitne hoc testimonium, aut an erit testis puniendus? Et testimonium hoc valere, ipsi quoque testem minime plectendum esse, tradit Farin. Qu. 45. num. 6. 32. 67. 242. seqq. cui assentit Mynsing. Cent. 6. obs. 67. n. 2. & Conf. Bach. ad Treuth. Vol. 2. D. 32. Th. 8. Lit. B. C. D. verb.
- 82 testim. Nec omnis mutatio nominis poena falsi punitur, sed quaedam etiam impunis est. vid. Damhoud. Pr. Crim. C. 123. n. u. add. Perez. ad C. Tit. ad L. Cornel. de fals. Menoch. de arbitr.

arbitr. jud. Q. L. 2. c. 318. n. 4. Supplicium criminis falsæ monete evitatur (1) si quis nummos quidem formare aggressus fuerit, sed opus nondum perfecerit *l. 19. pr. ff. ad L. Cornel. de fals.* quod tamen intelligendum si poenitentia ductus sponte destiterit, Mol. *Tract. 2. Disp. 702.* Menoch. *de A. J. Q. L. 2. Cas. 316. n. 23. seqq.* (2) Cessat poena hujus delicti quoad illos, qui falsam monetam expendunt, si ignoranter hoc faciant, de quo supra, sicuti nec puniendus, qui falsos nummos ludendi causa possidet, vel eos in arca retinet, Menoch. *de A. J. Q. Cas. 316. n. 62. & seqq.* Zœl. *ad ff. Tit. ad L. Cornel. de fals. num. 15.*

Dantur etiam multi ac varii casus quibus poena adultæ tollitur ac ordinaria mitigatur ac in extraordinariam commutatur, de quibus vid. late Carpz. *qu. 55. & seqq.* Brunnem. *in Proc. Inquis. num. 32. seqq.* Confer. Dn. Stryck. *de jure Sens. Diss. 10. cap. 6. num. 52. seqq.*

Similiter in crimine incendiæ poena ignis ordinaria expræsumptus est, qui nullo profusus dolo, sed culpa deliquit, Bartol. *in L. 1. ff. de offic. præfect. vigil. n. 5.* Prosp. Farin. *P. 3. oper. crim. qu. 110. n. 17.* de quo & aliis casibus vid. Carpzov. *P. 1. quest. 39.* Idem profusus accidit in reliquis delictis & criminibus, in quibus supplicium cujusque delicti jure constitutum, justis ex causis cessat, & quandoque mitior poena irrogari solet. Hæc aliaque si Denunciatus, ad sui defensionem & innocentiam prætendat, ac propterea a poena liberari velit, debito & legitimo modo procedere & causam innocentie prætensam probare debet.

CAP. V.

DE

OBJECTO DENUNCIATIONIS JUDICIALIS ET FORO DENUNCIATI LEGITIMO,

SUMMARIA.

- 1. Objectum.
- 2. Delinquens considerari potest 1) in 3. ordine ad Denm.
- 3. In ordine ad Rempubl.
- 4. So-

H

4. Socius in societate consideratur dupli-
citer.
5. 1) Erga seipsum.
6. 2) vel erga alium.
7. 1) Quoad famam socii peccat delinquens.
8. 2) Quoad bona nostra externa.
9. 3) Quoad bonu corporis.
10. 4) Quoad bona animi.
11. Delicta sunt vel publica vel privata.
12. Publica an denuncianda tantum.
13. Inquisitio, ita etiam denunciatio in foro saxonico non nisi in delictis scandalosis fieri potest.
14. Ord. Pol. de An. 1612. allegatur.
15. Quenam delicta dicuntur majora scandalosa taliaque per quae reip. tranquillitas offendatur remissive.
16. An de omnibus criminibus inquirendum.
17. Denunciatio injuriarum quando admittatur? n. 18. 19. 21.
18. Rationes ex sacra Scriptura.
19. An denunciator illud Crimen, quod de jure est impunitum denunciare potest?
20. Exempla, 24.
21. Decisio Quaestionis
22. Rationes.
23. Quascunq; offensiones iudici denunciari possunt.
24. Exempla,
25. Non apud quemlibet quisque denunciari potest
26. Ex jure civili de hodierna Magistratum potestate & jurisdictione haud judicandum est.
27. Varie hodie exercetur jurisdictionis pro cujuscunque Loci Consuetudine.
32. Duæ tantummodo in foro saxonico habentur species jurisdictionis.
33. Suprema
34. Et bassa
35. Distinctio harum specierum
36. Denunciatio regulariter fieri debet ad eum judicem qui jurisdictionem habet altam seu supremam.
37. Rat.
38. Limit.
39. Forum Delinquentis est triplex.
40. Forum domicilii
41. Dissidentes
42. Sententia vera
43. Rationes 44. 45. 46.
47. Lex. obst. resolvitur.
48. Resolutio rat. obstant.
49. Secundum Forum, nimirum, delicti commissi
50. Textus juris saxonici.
51. Quaestio
52. Decisio Quaestionis
53. Prajudicium.
54. Limitatio Quaestionis
55. Quis locus delicti commissi?
56. Opinio Farin.
57. Opinio Bartol.
58. Tertia Opinio
59. Rationes pro hac opinione
60. Mores saxonici de hac quaestione.
61. Alius Casus
62. Limitatio
63. Tertium Forum scilicet deprehensionis.
64. Ratio
65. Vagabundus & fugitivus de Fori incompetencia excipere non potest.
66. Textus ex Ord. Provinc.

EX Rubrica hujus dissertationis patescit, adhuc objecti Examinationem esse reliquum. Ad objectum vero referimus ipsa Delicta vel crimina. Cum autem delicta nihil

nihil aliud sint, quam vitiosi hominum actus, ideo rectius illorum species considerari nequeunt, quam pro diversitate eorum, qui committunt delicta, & qui e delictis damnum vel quasi damnum perferunt. Delinquens considerari potest 1) *in ordine ad Deum*, quatenus id Legem Dei violat specialiter, vel ratione ipsius majestatis divinæ, vel ratione rerum, quæ ad Deum spectant, uti sunt Hæresis, Magia, Blasphemia; Sacrilegium, perjurium, Violatio templorum: Turbatio sacrorum in societate civili: 2) *in ordine ad Rempublicam*, quatenus delinquens est fortius societatis civilis, & publica istius munera gerit, vel genere vult. Et ita sunt Crimen ambitus, cum quis oblato pretio munus publicum sibi petit conferri. Vel quando quis officium quidem publicum præcipue circa administrationem pecuniæ publicæ gerit, sed mala fide, uti est crimen Peculatus, quando Pecunia publica ab eo, cujus fidei & periculo illa ad usum publicum erat concessa, dolosa retentio, vel ad suum privatum usum conversio sive ex parte sive in solidum. Vel quatenus non gerit publicum munus sed tantum est vulgaris focus. Quo pacto lædit vel ipsum Reipubl. caput: vel istius membra: vel delinquit circa civitatis negotia. Quando læditur Reipl. Caput tum læsæ Majest. crimen committitur, cujus vindictam non ipsi solummodo delinquentes, verum etiam ipsorum liberi & posteri perferunt. Quando læduntur membra Reipubl. tum turbatur pax publica, si violentis armis procedatur, erga cives Reipubl. vi aperta, & dici solet hoc delictum Crimen fractæ pacis publicæ: vel vi privata, ut cum alter ab altero in domo sua non amplius est tutus, ubi est crimen turbatæ pacis domesticæ. Quando autem negotia Reipubl. violantur, quod multis modis fieri potest, tum quædam delicta designari certo possunt nomine, quædam non possunt, priori modo est falsificatio monetæ: crimen dardarianatus, Monopolium: Posteriori modo adest crimen Stelionatus. Præterea Socius in societate consideratur dupliciter vel 1) erga se ipsum, vel 2) erga alium in eadem societate

- 5 te secum vivente. Priori modo multis modis peccat, vel respectu modi vivendi, ut cum quis intemperanter vivit, quotidie ad ebrietatem usque bibit, vel etiam scortatur aut sua bona profundit instar furiosi, cujusmodi homini constituendus est Curator, donec ille meliores mores recipiat, *L. 1. C. de Curat. furios.* vel respectu vitæ tollendæ, uti, cum quis se ipsum occidit: vel etiam respectu suæ carnis quoad uxorem & liberos, & cum quis eo dementiæ redactus, ut pro pecunia patiatu sciens & volens suam conjugem & filias
- 6 prostitui. Posteriori modo & respectu sui socii alius multis modis peccat. Et quidem quoad famam & existimationem, quæ pertinet ad bona fortunæ. Et ita fama læditur verbalibus injuriis, diffamatione & Pasquillo, seu libello famoso, & quatenus per delicta carnis læditur conjunctorum honor.
- 8 2. Quoad bona nostra externa, uti sunt præter honorem divitiæ, quatenus nobis illa eripiuntur, sicuti fit per furtum sive diminuantur, uti fit per damnum datum, incendium, aut ruinam, ut si a vicini ædibus ruina immineat meis ædibus.
- 9 3. Quoad pona corporis: potest autem multis modis lædi corpus hominis, & quidem vel vulneratione, quæ variæ contingere potest, in quantum vulneratus, vel ex parte saltem lædi, vel etiam per totum violari potest, ut per integrum vitæ tempus nequeat amplius membris sui corporis uti. Vel occisione, ut si quis plane hominem extinguat, sive sponte & voluntate, sive casu sive culpa, sive ex necessaria defensione: Occiso autem isthæc fieri potest, vel aperte, quæ fit gladio vel alio telo, vel clam, quæ absolvitur veneficio, vel etiam per alium pecunia conductum, ut is alterum occidat, & dici solet *Assassinium*, quasi dicas *Homicidium* pecunia interveniente peractum ein erkaufter Todtschlag. Præterea bonis corporis annumeratur pudicitia, contra quam delinquitur, si quis alterius uxorem, vel liberos prostituere conetur, unde est adulterium, fornicatio, stuprum voluntarium, & violentum, quo pertinet, si aliquis liberum hominem sponte abducatur, uti est crimen *Plagii*: dico sponte nam si fiat invite *Raptus* crimen oritur. Neque enim potest hoc ad aliud principium

cipium revocari, quoniam liberi hominis proprie non datur
 furum. 4. Quoad bona animi, quod fit si quis alterius ser-
 vum vel filium familias quoad mores corrumpat, ut deterior
 evadat, uti videre est ex tit. de Serv. corrupto, Et ex hispa-
 tet, quod quædam sint vel publica vel privata, hæcque vel
 vera, vel impropria sive quasi delicta; *pr. J. de oblig. que ex*
del. nasc. l. 1. ff. de O. & A. quæ uti indigna inquisitione,
 ita etiam denunciatione, a multis habentur, nec nisi publica,
 majora, scandalosa, quibus Reipubl. tranquillitas læditur, ad-
 mittant; Quæ ipsa sententia in Saxonia teste Carpz. *Quest.*
107. Part. 3. num. 22. obtinet; idque manifestum redditur, ex
 verbis Ordin. Pöl. de Anno 1612. sub Tit. von Justitiens-
 Sa- chen. numer. 5. *vers.* und weil beydes die Rechte so wohl liegt er-
 wehnte Verordnung / hierinnen gleichfals klar / auch von denen
 Rechts- Lehrern, dieses *Remedium ex communi consuetudine* nun-
 mehr *pro ordinario* so in allen *delictis* stat habe gehalten wird/
 und hierüber in unser Regierung der Unterscheid gebraucht / daß
 allein in *delictis manifestis, majoribus & scandalosis*, und für-
 nehmlich in *causa turbationis, violatæ pacis, excitati tumultus*,
 und ander dergleichen Straff- würdigen und frevelhaff-
 ten Fällen, dadurch *Reipubl. Tranquillitas offendiret* / bemeld-
 ter Proceß angeordnet und darauf rechtliches Erkänntnis erhoh-
 let &c. *junct. vers.* Als lassen wir es auch bey solcher Verord-
 nung und Unterscheid bewenden / und wollen also, daß demsel-
 ben also nachgegangen werden soll. Ecce disertis verbis hic
 disponitur, ut inquisitioni locus detur in iis solummodo de-
 lictis, quibus Reipubl. Tranquillitas offendatur. Ex quo se-
 quitur in aliis criminibus inquisitionem cessare; Sed quænam
 delicta dicantur majora scandalosa, taliaque per quæ Reipubl.
 Tranquillitas offendatur. vid. Carpz *alleg. loc. num. 30.* Utrum
 regulariter jure civili de omni crimine, an vero de certis
 criminibus inquirere judici liceat? Quæritur, Doctores in-
 ter se non conveniunt, quorum illud defenderunt Salycet.
ad l. ea quidem C. de Accus. & præprimis Gomet. tom. 3.
Resolut. cap. 1. num. 49. versic. nono & finaliter dico, ubi hanc
 sententiam aliquot argumentis firmat, quos cum aliis laudat

Heig. Part. 1. *Quest. 39. num. 7. & seqq.* Inter omnes tamen fere convenit, hodie consuetudine in omnibus delictis posse judicem inquirere & sic omnium delictorum causam propriam esse Denunciani, de qua consuetudine passim Doctores testantur, quorum longam seriem compilarunt, calculo etiam suo addito Farin. *Lib. 1. Quest. 1. num. 10.* Heig. *dict. loc.* & alii, modo crimen sit magnum, & scandalosum per quod Reipubl. tranquillitas turbetur, *arg. l. 6. ff. de Accus. cap. inquisitionis 21. X. de Accus.* Boff. *in Pr. rer. cap. 8. n. 7.* Carpz. *alleg. loc.*

- 17 Communiter etiam Doctores admittunt in injuriis denunciationem, si scilicet Magistratui, verbi divini ministro, & simil. inferantur vid. Br. *ad Tit. C. de dignit. num. 23. & 24.*
- 18 Carpz. *Quest. 107. num. 32. (2)* Si injuria esset notoria Carpz. *dict. loc. num. 32.* & sic salvari posse, dicit *alleg. Carpz.* Practica Quæstorum & Præfectorum, qui in ditionibus Elector. Saxonie. de criminibus leviusculis a rusticis perpetratis, ex officio ad denunciationem partis offensæ *uff beschehener Rüge* inquirere, eaque punire solent. Nam certum est, ex injuriis publice illatis sæpius etiam Reipubl. tranquillitatem turbari,
- 19 (3) Si injuria illata personæ miserabili & pauperi: eo enim casu judicem ex officio procedere & sic denunciationem attendere debere, concludit *ex L. 9. §. 5. ff. de offic. Proconsul.*
- 20 Marant. *Part. 6. Specul. Tit. & pervenitur aliquando perviam inquisitionis n. 132.* idque sacris literis consonum est: Nam tales personæ miserabiles accusationis processum instituire non possunt, nec audent. Ideoque Jobus testatur, *se non cohibuisse ab optato tenuium, nec oculos viduarum, confecisse.* Et Esai cap. 1. *vers. 17.* dicit Jehova: *Discite bene facere, querite jus beate oppressum, jus dicite Pupillo, suscipite causam viduæ. Et Jerem cap. 5. vers. 28.* conqueritur Dominus, *Israelitas non judicare causam Pupilli, & jus egentium non judicare.* Et idem Propbeta cap. 22. *v. 3.* monet: *Eripite eum, qui rapinam patitur. e manu oppressoris, & similia.* (4) Et idem in injuriis Studiosis illatis obtinere, & quod judex tenetur ex officio, ad denunciationem factam inquirere, statuit.

tuit. *argum. Avth. habita C. ne filius pro Patre Marant alleg. Loc. num. 159.*

An autem Denunciatores nostri ea crimina possunt de-
nunciare, quæ sunt de jure impunita? E. g. si occisus sit ban-
nitus, der Vogel frey gemacht / veluti terribilis banni formu-
la in Franconia olim sonabat. *Oltensb. ad Inst. Pac. P. 3. Disc. 16.* Dessen Leib / und Fleisch getheilet ist dem Thieren in
dem Wäldern / den Vögeln in den Lüfften / und den Fischen
in denen Wässern / die erlaubet ist männiglich auff allen
Strassen / und wo ein jeglich Mann Fried und Geleit hat kei-
nen haben soll / der gewiesen ist die Strasse der Welt in den
Nahmen des Teuffels. Vel alius quem de jure impune oc-
cidere liceat, vel si homicidium casuale contigerit, quæri-
tur? Verum nos affirmantium opinionem; tanquam verio-
rem arripimus; Nam cum non sit Delatorum super deli-
ctis cognoscere & pronunciare, quæ punibilia; quæ non, uti
loquitur. *Gloss. ad Arr. 2. Lib. 1. Sächsensp. & quoque Emer. Robs. Pract. crim. Lib. 1. cap. 11. num. 17. p. 269. Salycet. al-
leg. loc. num. 13.* Hinc quæcumque offensiones, mortes vio-
lentas, etiamsi casu contigisse dicantur, & alia commissa ju-
dici denunciare possunt; Nam sæpe contingit, ut damna,
quæ fortuito etiam casu fieri solent, ex proæresi & proposito
fiant, E. g. si quis in flumine submergatur, vel e lecto
decidat. Nam ut alias mortuus repertus non præsumitur a
se ipso occisus. *Decian. Lib. 2. cap. 6. num. 31.* Cum tamen
sæpius *avroxygia* in simili concurrat, vel procedente tem-
pore, reperiantur, ac manifestentur, ejusmodi scelerum
perpetratores, utile erit, similia ad judicium pervenire no-
ticiam, ut rei veritas detegi possit. *Vilagut. Pr. crim. C. 2.
Concl. 3.*

Quod autem Forum denunciati legitimum attinet, pri-
mo sciendum, quod non apud quemlibet quisque denunci-
ari possit, sed consideranda erunt, Persona judicis, & locus,
ubi delictum commissum est; In persona judicis consideran-
dum est, Potestas de causis criminalibus cognoscendi ac pu-
niendi crimina, non coram quolibet enim sed iis tantum,
quibus

- quibus Delictorum cognitio a Lege specialiter data est, Denunciatio fieri potest; sed quoniam ex jure civili de hodierna Magistratum Potestate & jurisdictione haud judicandum est, prout inquit Aut. der Donauwerthischen *Information pag. 12. his verbis*, daß ipsa Reipubl. German. Form nicht aus dem Lateinischen Rechten/ oder Baldo und Bartolo, sondern vielmehr/ aus des Reichs Löbl. Herkommen; und daher ruhenden alten Verfassung aus der güldne Bulle Keyser- und Königlichen Capitulationen des Reichs Abschieden und Constitution zunehmen And. Knichen. in *Epist. dedicat. Tract. de jure territ.* Besold. in *Colleg. Polit. Class. 2. Disp. 3. Th. 16.*
- 31 Et varie hodie exercetur, Jurisdictio pro cujuscunque loci consuetudine, de quibus late agit. Paul. Matth. Wehn. in *obs. vocab. Zent.* & Casp. Leipold. in *Disp. de Concurrentia jurisdictionis in Imperio Romano-germanico apud Arum. Tom. 1. juris publ. discurs. 13.* ideoque tantum de foro saxonico loqui velimus; ubi res adeo difficilis & intricata non est; quia duæ
- 32 tantum modo habentur species jurisdictionis: alteramque supra vulgo die Ober-Gerichte oder Peinliche Gerichte/
- 34 Item das Hals-Gerichte/ Blut-Bann/ altera vero bassa dicitur die Erb- oder Nieder-Gerichte. Hæ autem species sic distinguuntur, ut alta sive supra jurisdictionem, tam merum, quam mixtum imperium contineat, bassa vero jurisdictionem referuntur, sed non nulla ex iis, quæ mixti sunt imperii, Matth. Color. de *Process. executiv. Part. 2. cap. 1. n. 120. & seqq.* Speckhan. *Cent. 1. qv. 90.* Matth. Steph. *Lib. 1. de jurid. cap. 3. n. 70.* Andr. Knich. de *Sax. non appell. priv. fol. 124.* Wehn. in *Pract. obs. vocab. Gericht voc. Zent.*
- 36 Et si concludendum, quod denunciatio regulariter fieri debeat ad eum judicem, qui jurisdictionem habet altam sive
- 37 supremam die Ober-Gericht. Veritas hujus conclusionis patet exinde, quia in foro Saxonico tantum in delictis majoribus & scandalosis, quibus Reipubl. tranquillitas læditur,
- 38 inquisitio sibi locum vindicet. juxta *Ord. supra alleg. Quod remen fallit in casu notarii criminis levioris, & aliis casibus supra*

supra exceptis, uti & denunciatio ad iudicem inferiorem dirigi potest. Forum autem ubi quis de Delicto denunciari potest, est de consuetudine hodierna, & in terris saxonicis recepta triplex nempe (1) Domicilii, cum Forum domicilii est generale, cumque alio Foro concurrere potest. Et quamvis Bald. Dyn. Alber. Hypoll. de Marfil. & cæteri allegati a Koppen. *Decis. Quest. 43. num. 2.* uno ore statuunt, quod iudex domicilii, de delicto extra territorium a Subdito commissio inquirere vel cognoscere, atque denunciatum pœnis afficere non possit, moti & ratione, quod non videatur offensa Respubl. in cuius territorio non est commissum, & textu *l. 3. ff. de re mil.* ubi dicitur: *Desertorem auditum ad suum Ducem Præses cum elogio mittet.* Attamen contraria sententia prior est, & a pluribus maximi nominis Doctoribus comprobatur, quos allegat Clar. *Pr. crim. §. fin. Quest. 39. vers. sortitur.* Atque hæc sententia fundatur in ratione, quod Domicilium faciat Subditum, Magistratus autem in Subditum semper & ubique jurisdictionem & animadversionem retinet. (2) Fundatur etiam hæc sententia in text. *L. 1. C. ubi de crim.* in quo textu verba: *ubi reperiuntur*, generaliter, sive ibi domicilium habeat delinquens, ubi invenitur, sive ibi saltem inveniatur, accipienda sunt, id quod evincit Ratio in *L.* assignata, ut scilicet Provincia malis hominibus purgetur, Berl. *Part. 5. Conclus. 45. num. 46.* (3) Si iudici domicilii denegaretur cognitio, sive inquisitio, sequeretur forum delicti & deprehensionis Rei tantum esse competens inquisitorium, quod tamen falsum: (4) quia publice interest Delicta non manere impunita, alioquin enim quilibet sceleratus sibi in Loco Domicilii refugium quæreret, si sciret, contra illum ibi non posse inquiri. Neque obstat (1) *L. 3. ff. de re mil.* loquitur enim hæc de milite, qui privilegio fori gaudet in delictis ad rem militarem pertinentibus. Nec obstat (2) quod Reipubl. ubi Reus domicilium habet nihil interest, cum hæc læsa non sit. Nam quamvis delicti ratione specialiter non interest, attamen ratione pœnæ generaliter interest, cum *L. L.* tam civilibus, quam canonicis cautum sit, publice interesse ne delicta maneant impunita. *Cap. ut fame 35.*

& ibi Gloss. X. de Sent. excomm. cap. felicis fin. X. de pæn. in 6. L. iia vulneratus 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. Koppen. loc. cit. num. 6. Atque hanc sententiam communiorem & veriore dicit Br. dict. loc.

- 49 Secundum Forum est delicti commissi, regulariter enim Reus ibi denunciari & puniri debet, ubi crimen contractum ostenditur. *L. ult. ff. de Accus. & Inscript. L. ii. de Custod. Reor. L. 7. §. 4. & 5. ff. de Accus. & Inscript. L. 1. & Avib. Que in Provincia C. ubi de crim. agi. oport. L. 28. §. 15. de pæn. Gilhausen. arbit. crimin. cap. 1. num. 110. Vult. Lib. 2. jurisprud. Rom. cap. 1. Gail. de Pignor. observat. 3. num. 11. & observat. 14. & 15. De quo etiam est textus in jure Saxónico Libr. 3. Landsh. Artic. 24. in verb. binnen marcken oder binner auswärtigen Gebiethe darff niemand antworten / Er habe denn da Wohnung oder Guth innen oder verwürffet sich mit ungerecht darinne / ubi Gloss. Germ. in verb. was auffser 51 halb dem Gericht num. 5. vers. das ander ist. Sed quaeritur: An etiam ob privata delicta Reus in loco delicti, etiamsi ibi 52 non reperiatur, conveniri possit? Negat hoc Carpzovius Lib. 2. Resp. 26. quia illud quod dicitur, reum in foro delicti commissi Forum sortiri, sive praetens sive absens sit, procedit tantum in criminibus publicis & talibus; in quibus obinet Processus inquisitionis, non vero hoc extendendum est ad delicta privata, quando enim de delictis privatis civiliter intentatur actio, crimen contractus appellatione continetur, *L. omnem 20. ibique Gothofred. ff. de jud. Carpzov. dict. Loc. Zanger. de Except. Part. 2. cap. 1. num. 200. seqq.* Ideoque Reus conventus ex. gr. actione injuriarum, in loco delicti, si nec domicilium ibi habeat, nec reperiatur, exceptione in 53 competentiae sese tueri potest. Prajudicium Scabinorum Lipsiensium ad consultationem David von Doberinges de Anno 1626. hisce verbis tradit Herold. in *Isagog. ad Proc. Jur. Civil. & Saxon. Lang. cap. 33. num. 82.**

Hat nun Advocat sich ziemlicher scharffen injuriosischen und verkleinerlichen Reden wieder euch vernehmen lassen / Dese wegen ist ihm actione injuriarum zu belangen vorhabens seynd;

Ob

Ob nun wohl ermeldte Neden allhier zu Leipzig ausgegossen worden / daher ihr in den Gedanken stehet / ob möchte er auch allhier / als in Loco delicti perpetrati belanget werden / die weil er aber dennoch allhier nicht angefessen / sondern sein domicilium in Halle erlanget und sich dessen allda gebrauchet / so seyd ihr auch daselbst vor seine ordentliche Obrigkeit euere Injurien-Klage anzustellen schuldig / es were denn / daß Er allhier anzutreffen / und ihme so denn die Citation gebührlich insinuiert würde / auff solchen Fall / hätte er sich der Klage vor hiesigen Gericht nicht zu entbrechen. Nisi in ejusmodi delictis privatis criminaliter sive per modum inquisitionis procedatur e. g. si persona publica ratione officii sui injuriata fuerit, Br. in Process. inquisit. cap. 3. num. 24. seqq.

Quis vero locus delicti commissi dicitur, an ille, in quo delictum inchoatum, an vero in quo consummatum est, Prius vult Farin. in Tract. crim. Lib. 1. Tit. 1. Quest. 7. num. 47. E. g. Si quis in territorio Martisburgensi aliquem vulneraverit, ac in territorio Brandenburgensi, demum interfecerit, secundum Farinacium locus delicti erit territorium Martisburgense & non Brandenburgense, atque hanc opinionem communiter receptam esse, dicit idem. Contrarium tenet Bartol. allegat. a Zang. cap. 1. num. 333. statuens, quod locus delicti sit, in quo id consummatum est; Verum cum delictum in dato & simili exemplo tam ratione agentis, quam patientis in uno territorio sit inchoatum, in altero vero consummatum reus in utroque tam inchoati, quam consummati criminis loco denunciari poterit; per expr. text. in L. 1. C. ubi de crim. ibi ubi commissi vel inchoata sunt, quod verbum non de inchoato processu, sed de delicto cum Wefenbecio intelligendum est, suadente hoc contextu, quia (1) idem subiectum est, nempe crimen, de eo dicitur, quod sit commissum, vel inchoatum; ergo posterius prædicatum, non de processu, sed etiam de delicto, de quo prius prædicatum dicitur, intelligendum est, 2, quia in Lege non agitur de Præventionem, sed de foro competente. Felin. in cap. ult. X. de Foro competent. Franzk. ad Tit. de jud. v. 41. Struv. Exerc. 9.

60 *Th. 45.* Verum mores nostri saxonici hoc non aequo ferunt; Non enim nisi delicti consummati hodie haberi rationem, & delinquentem fortiri forum apud eum iudicem in cuius territorio stetit occisus, testis est *Carpz. in Prax. crim. P.*

61 *3. Quest. no. num. 18.* Inde etiam *Carpz. d. L. num. 35.* in casu ubi occisus capite aliud territorium, aliud pedibus attingere reperitur, hoc scilicet, ubi pedibus stetit invenitur, forum

62 competens statuit; Modo interfectus eo momento, quo Ictum accepit, ceciderit, nec ex territorio ex circumstantiis indicij & praesumptionibus excessisse, appareat, in dubio sane utriusque cognitio erit, *Brunnem. in Proc. inquis. cap. 3. num. 16.* quia id, quod in confinio est, ad utrumque confinem locum pertinet, arg. *L. si vero 5. §. interdum 2. ff. de his qui es. jud. vel deiec.* ita tamen, ut praeventio locum habeat, arg. *L. 30. ff. de jud.* *Bachov. ad Treutl. Vol. 1. Disp. 19. th. 4.* quoniam inter ordinarios iudices, qui pares in iurisdictione sunt, locus praeventioni est, arg. *cap. cum plures 8. de offic. & potest. jud. deleg. in 6to.*

63 Tertium Forum est deprehensionis, Cum enim delinquentes plerumque sint fugitivi, & vagabundi, non solum in Loco delicti, & domicilij, sed & ubicunque reperiuntur, contra illos procedi potest, *Carpz. in Pr. crim. P. 3. qu. 10. n. 69.*

64 quippe Reip. Maxime interest, delicta cito citius puniri, ut malis hominibus provincia purgetur. *L. 3. ff. de offic. praesid.*

65 Neque enim fugitivus & vagabundus de fori incompetencia excipere potest, arg. *L. 1. C. in quib. caus. colon. censu. Dom. accus. pess. Matth. Coler. de Process. execut. P. 2. cap. 1. n. 28.*

66 Et huc verba faciunt *Ord. Provinc. de Ann. 155. sub Tit. Von Unkosten der peinlichen Rechtsfertigung* §. würden sie aber in verb. und solches nicht allein auff den Fall/ wenn der Verbrecher an denen Orten da sie verbrochen/ sondern auch ausserhalb derselben in fremden Gericht zu Gefängnis gebracht seyn.

CAP. VI.
DE EFFECTU DENUNCIATIONIS
JUDICIALIS,

SUMMA-

S U M M A R I A.

1. Effectus varii	11. Ratione denunciatoris. 12.
2. Ratione Judicis	13. Oldenkopii monitum.
3. Judex animadvertere debet, quis il-	14. Lamentatio Damhoud.
le sit qui denunciavit.	15. Limitationes assertionis remissæ.
4. Qua de causa 5.	16. Ratione denunciati. 17.
6. An teneatur Judex inquirere 7. 8.	18. Epilogus.
9. 10.	

Prolixitas materiæ nos ipsos hæcenus non nihil fecit
 prolixiores, verum nunc maximis difficultatibus exant-
 latis, brevibus, quæ restant, exponemus. Effectus igitur
 Denunciationis adhuc restat, qui autem diversus ac va-
 rios est, prout diversæ & variæ circa eandem occurrunt per-
 sonæ, nam uti alia est persona judicis, cui fit denunciatio; al-
 ia denunciantis, alia denique denunciati. Ita quoque di-
 versus est effectus pro cujuslibet Conditione. Ratione ju-
 dicis operatur denunciatio Inquisitionem, ut diffamatio, &
 querela, & sic aperit viam judici ad inquirendum ex officio
 contra aliquem, quod alias de jure facere non posset absque
 Denunciatione aliisque indiciis præcedentibus, ut recte sen-
 tiunt. Jul. Clar. *Lib. 5. Sentent. §. ult. Quest. 7. num. 2.* Bartol.
in L. divus ff. de Custod. Reorum. Lancel. Tir. de Inquis. num.
29. Angel. de Malef. §. nec non ad denunci. num. 6. Anton. Go-
 mez. *Tom. 3. variar. resol. cap. 11. num. 17.* Manz. *decif. Palat.*
Quest. 61. num. 14. Petr. Heig. *Lib. 1. Quest. 39. num. 36.* Scacc.
de jud. L. 1. cap. 71. num. 3. Franc. *Cas. in Tract. de Denunc.*
num. 15. Denunciatione itaque sic audita, judex vel magi-
 stratus diligenter animadvertere debet ad personæ denun-
 ciantis ingenium, mores omnesque conditiones, nec non
 studiose & accurate perferutari singulas tam Denunciatoris,
 quam denunciati Qualitates, & rerum omnium circumstan-
 tias, ne cui fortasse temere odiosa molestia inferatur, Dam-
 houd. *Prax. crim. cap. 6. num. 12.* sæpe enim homines mali-
 tiosi proximum suum non ex bono Zelo, sed vel ex odio, in-
 vidia, rancore, & vindicta eum in finem deferunt, ut ei da-
 mnnum in corpore, bonis & fama sua inferant. Si autem Judex
 cre esse putaverit, se se informare, & inquirere debet, vera-

ne an falsa sit denunciatio, & si denunciata cuncta vera reperiat, ad puniendum delinquentem procedere teneatur, Damhoud. *Prax. crim. cap. 6. num. 13.* Adeo, ut si Processuum inquisitionis omittat, litem suam faciat, *Clar. s. fin. Quest. 4. num. 2. in fin. & Sig. Scaccia Lib. 1. de judic. auf. cib. crim. & heret. cap. 68. num. 10. Foller. Pract. crim. Part. 1. num. 27.* Et iudex inquirere negligens tenetur de Syndicatu, Paris de Puteo, *de Syndicatu in verb. negligentia cap. 1. num. 8. & 9.* & Petr. Heig. *Quest. 39. num. 24.* Et poenana vindictamque negligentiae divinam non evitabit; Non enim Pastoris justa excusatio est, si lupes oves comedat (si mali bonos exemplis suis corruptant) & pastor dicat se nescire, *Cap. quamvis X. de regul. jur.* Sed & experientia docet, quoties inferiores iudices crimina publica, de quibus fama publica est, non investigant, tollere a Procuratoribus Fisci contra ipsos iudices de non administrata iustitia formari processum, & recte. Cum per delicta publica offendatur Reipubl. Tranquillitas; & harmonia societatis civilis turbetur. Ideoque vindictam vigor publicae disciplinae postulat. *L. 9. §. 5. de publican. L. 51. §. fin. ad L. aquil.* Et magistratus, qui crimina non vindicaverit, colludere dicitur cum maleficis, vel eorum dicta ac facta tanquam conscientius probare. *L. 2. C. de Commerc. & in L. f. C. nescant. Bapt. ieret.* Imperatores constituunt, nulli iudicum licere delatum ad se crimen minori aut nulli coercionem mandare, nisi idem ipse pati velit, quod aliis dissimulando concesserit. Homicidas enim Sacrilegos, & similes farinae homines punire, non est effusio sanguinis, sed Legum ministerium, *Canon. homicid. C. 23. Quest. 5.* & si quis in inquirendo crimine piger aut negligens esse praesumerit, dictis criminibus apud Deum se noverit esse participem, cuius Zelo ad perscrutandas subtiliter nefandi causas facinoris non movetur, *C. sicut. inquit. 46. 2. Qv. 7.* Sin vero falsa, contra ipsum denunciantem venire debet. Effectus enim falsae denunciationis idem fere est, qui accusationis, nimirum, ut comperta rei denunciati innocentia, magistratus vel iudex, denunciantem ad restitutionem honoris & famae, refusionemque sumtuum & damnorum condemnnet, in super tanquam Calumniatorem juxta Leges & constitutiones

Im-

Imperii irremissibiliter puniat. Quod ipsum in Processu criminali Bavarico, Tit. 2. Art. 4. fol. 800. sequentibus verbis statuitur:

Nachdem offermahls Leute gefunden werden / die aus unchristlichen Neyd / und Nachgierigkeit sich befeisigen / ihren neben Menschen in alles Unglück und Schaden an Ehr/ Leib und Gut zubringen/ und deswegen denselben / als hätte er böse sträfliche Ubelthat begangen/ nicht öffentlich anklagen/ sondern heimlich / und hinder Rücks angeben / und solches nicht aus guten Eyfer / damit das Ubel gestrafft werde / sondern / wie gehört / aus Feindschafft thun : Und aber alsdenn solche Missethat nicht befunden / noch auch der Angeber wahr machen kan/ Als soll die Obrigkeit / und alle Richter / auff Befindung des Angegebenen Unschuld / den falschen Angeber / zu wieder gösung des Beschuldigten Ehre/ und guten Leymuths mit Ernst anhalten/ auch noch dazu als einen Calumniatorem und falschen Angeber nach Ausweisung der Rechte und der Reichs Constitucionen unnachlässlich straffen.

Alius etiam effectus est, quod denunciatus repellatur a testimonio, & ut testis, cum alius ad probandam denunciationem produci nequeat. Doct. in L. 7. C. de Accus. & Inscript. Doct. in Cap. in omni 4. X. de Testib. Lanfranc. de Oriano de Testib. n. 89. Albericus de Test. b. n. 6. Farin. Quest. 60 n. 75. Wammes. in ver Conf. cam. Conf. 564. Oldekop. in monstro injustitie p. 66. ubi monitum adjicit pro Judicibus: Und haben sich Christliche Obrigkeit und Richter sonderlich davor zu hüten/ damit sie die anfängliche delatores oder denunciatores criminum mit hoch præjudicialischen Verschweigen, solche von denselben beschehene denunciations in puncto probationis zu zeugen nicht gebrauchen. vid. Damhoud. in Tract. de Testibus §. de Reprob. Test. n. 21. & in pr. crim. c. 50. num. 22. ubi admodum conqueritur & dicit: hic tamen (quod acriter insectandum est) videas plerosque officarios graviter peccare (ab ipsis nomenclaturis prudens abstineo) quos non pudet contra omnem aequitatem eosdem ad testimonia contra misellos ferenda producere, quos prius habuerunt delatores, non aliam metuo causam, quam vel hac ratione ex innocentium oppressione pecuniariam condemnationem accucui, suis consulant marsupius. Conf. Campegi. de testibus regul.

- 72
- 15 103. in pr. Sed hoc ita, si aliorum Testium assertio, & testimonium non concurrat, & ponit Campeg. *dict. loc.* alias Limitationes, quibus denunciatoris testimonium admittendum asserit.
- 16 Pro denunciato ipso, ut effectus, notanda sunt illa remedia & actiones, quibus damnum & injurias illatas vindicat. Nam licet causam denunciationis adjuvet favor publicus, ne delicta maneant impunita, ac eo nomine præmia olim constituta fuerint, & hodie interdum adhuc decernantur, cum elemosynam dare dicatur, qui bono Zelo petit vindictam, ut castiget delinquentes: non tamen effrenis debet esse libido grassandi in alterius famam & interitum; sed intra limites coercenda est Denunciatio; Carpz. *Pr. crim. Quest. 107. P. 3. num. 19. seqq.*
- 17 Hinc si delatio lucri cupiditate, vel ex privata vindicta fiat, non tantum delatores publicum odium incurrunt, *L. 20. ibi vocem funestam C. de his qui accus. non poss.* Sed ut calumniatores, si mentiantur, extraordinarie & arbitrarie puniuntur, *L. 1. §. 2. ff. ad Sct. Turpill. L. fin. §. 1. C. de Accus. Menoch. L. 2. A. 7. Q. Centur. 4. Cas. 322. n. 1. & seqq. Clar. §. ult. quest. 12. vers. dixi quæque, ut cæteri simili poena perterriti ad temerarias denunciations & aliorum infamiam non facile profiliant. arg. cap. fin. X. de Calumn. Venat. in *Analys. iur. Pontif. Tit. de Accus. in fin. & offic. den. ad Tit. de Calumn. in effect.**
- 18 Plura adhuc non momento B. L. agitari possent, nisi ea tractatui potius scribendo quam disputationi inservirent, Fateri quidem necesse habeo, plura in uno atque altero hujus materiae articulo proferre nos potuisse, & multa quoque in tacta in hac dissertatione reliquisse. Verum, si cogitabis nostra Proposita fuisse, Theses tantum quasdam conscribere, non vero absolutum aliquem Tractatum, veniam procul dubio certissimam nobis concedes; atque si inchoaveris, favere perges. Nam non rigidam a Te censuram, sed æquum expecto iudicium. Quod superest Deum T. O. M. gratias non quas debeo, sed quas possum perfolvo maximas, pro viribus ad hunc laborem concessis, ardentissimisque suspiriis supplicore, ut vent conatus meos ulterius commendatos habere, quo in Sui nominis Gloriam & proxima emolumentum vergant, quorum unicus studiorum meorum tendit

FINIS.

(X2258363)

1693, 206
26

GUBERNANTE SANCTISSIMO
DISPUTATIONEM INAUGURALEM
AUTORITATE AC CONSENSU
ILLUSTRIS ATQVE MAGNIFICI
RECTORUM LIPSIENSIVM ORDINIS

DE
JUDICIALI
DELICTORVM
DENVNCIATIONE

IN AVDITORIO PETRINO

PRO
OMNIBVS IN VTROVQVE JURE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS
RITE AC LEGITIME CAPESSENDIS
PUBLICO ERVDITORVM EXAMINI
HORIS CONSVETIS

AD D. 12. JANVARIII, M. DC. XCIII.

SVBMITTIT

CHRISTIANVS SIGISM. Schacher
LIPSIENSIS.

LIPSIÆ

RECUS. cl^o 1° CC XXIV.

